

Policy och riktlinjer för offentlig konst
– en del av gestaltad livsmiljö i Kalmar län

OMSLAG

Konstnär: @Karin Gyllerfelt

Plats: Torskolan, Torsås kommun

Foto: Emanuel Cederqvist

Text och bild, Kalmar konstmuseum,
bild- och formutvecklaren tillsammans
med Näring och kultur, Region Kalmar län

GRAFISK PRODUKTION:
Kommunikationsenheten Region Kalmar län

TRYCK: GEFAB-gruppen

© Region Kalmar län | 2020-06-17

Innehåll

Inledning	4	Registrering och inventering av konst	16
Konstpolicy	7	Upphovsrätt	17
Riktlinje för hantering av offentlig konst i Kalmar län	8	Konst på nätet	17
Introduktion	8	Utlåning och förflyttning av konst	19
Gestaltad livsmiljö	8	Underhåll, gallring, inventering och förvaring	19
Barnkonventionen	9	Värdering och utförsäljning av konst	20
Museilagen	10	Stöld och skadegörelse	20
Armlängds avstånd	10	Medverkans- och utställningsavtalet	20
Det offentliga rummet	10	Konststödjande verksamhet, stipendier och residensprogram	21
Den offentliga konsten	10	Webbsidor för konst i regionen	22
Offentlig fast och lös konst	10	Regionala överenskommelser inom bild och form	22
Riktlinjer	13	Kalmar konstmuseum	22
Finansieringsmodeller för inköp av konst	13	Virserums konsthall	22
Inköp av konst	14	The Glass Factory	22
Upphandling med intresseanmälan	14	Regionsamverkan Sydsverige	24
Projekttävling	14	Samtidskonst	24
Parallellt skissupdrag	14	Bilagor	25
Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl	15	Länkar offentlig konst	43
Direktupphandling på grund av att kontraktets värde är lågt	15		
Upphandling av konstkonsult	15		
Avtal och kontrakt	16		
Gåva och donationer	16		

Region Kalmar län

Region Kalmar län är en politiskt styrd organisation som ansvarar för regional utveckling och regional kultur samt hälso- och sjukvård.

Arbetet med regional kultur styrs strategiskt av målen i Agenda 2030, Barnkonventionen, Regional utvecklingsstrategi och den regionala kulturplanen. Kulturplanen ligger som grund till förhållandet med Statens Kulturråd inom Kultursamverkansmodellen.

Kulturplanen lyfter och pekar på värdet av konst i offentlig miljö ur olika aspekter:

- Värdet av att ge alla en likvärdig och god möjlighet att möta konst som en naturlig del av samhällsliv och livsmiljöer.
- Värdet av att öka antalet uppdrag och inköp av offentlig konst genom relevanta villkor för konst- och kulturskapare.
- Värdet av att konst och kultur ges en roll i samhällsutvecklingen och därmed blir en integrerad del i samhället.

Inledning

Kommuner och regioner äger av tradition offentlig konst och konstsamlingar. De är sedan lång tid tillbaka viktiga offentliga aktörer som har köpt in konst både till de offentliga rummen och till sina verksamheter.

Den offentliga konsten kan i vissa fall representera stora kulturella och ekonomiska värden. Det innebär ett ansvar och ett behov av kunskap och riktlinjer för att hantera konsten. Den regionala konstpolicyen är politiskt antagen och är länets gemensamma mål för offentlig konst. Konstpolicyen sätter målen för det konstklimat som länet vill erbjuda. Enskilda kommuner får genom den regionala konstpolicyen en möjlighet att anta den som sin egen. Den kan också användas som utgångspunkt till en lokal policy med riktlinjer för hantering av offentlig konst. Eftersom förutsättningar, organisation och politisk struktur är olika i länets kommuner och i regionen kan de olika huvudmännen anpassa riktlinjerna efter sina specifika förutsättningar.

Konstpolicyen knyter an till riksdagens mål för Gestaltad livsmiljö genom nationella mål för arkitektur, form och design. Den gestaltade livsmiljön berör flera politikområden vilket ställer krav på en medvetenhet om arkitektur-, form- och designfrågors betydelse och komplexitet. Det gäller samhällsplanering, sociala faktorer, kultur och kulturarv, kommunikationer, handel och tillgänglighet där konstnärlig gestaltning är en del i det gemensamma samhällsbygget.

Riktlinjerna ska fungera som stöd för upphandling, inköp och förvaltning av offentlig konst i kommuner och region. Det handlar om att köpa in konst efter korrekta upphandlingsförfaranden och att hantera konsten materiellt och tekniskt rätt.

Detta är Kalmar läns regionala konstpolicy med tillhörande riktlinjer för hantering av offentlig konst. Konstpolicyen och riktlinjerna är framtagna och sammanställda av Region Kalmar läns kansli tillsammans med bild- och formutvecklaren i Kalmar län. "Konstpolicy och riktlinjer för offentlig konst i Kalmar län" antogs första gången av Regionförbundet i Kalmar läns styrelse 2014 och uppdaterades och antogs av Region Kalmar län år 2020. Dokumentet ska revideras en gång per mandatperiod.

Konstnär: ©Ingela Ihrman | Folkvandervården, Oskarshamn | Foto: Ingela Ihrman

Konstnär: ©Ralf Borselius | Oskarshamn | Foto: Fredrika Jern

Konstnär: ©Marlene Lindmark | Borgholm | Foto: Anneli Berglund

Konstpolicy

Konsten ska ingå som en naturlig del av den bild Region Kalmar län förmedlar, nationellt och internationellt. Den fria konsten ska vara en del av det offentliga samtalet, en part i demokratin och regionens demokratiska processer. Ett vitalt konstliv ska medverka till att länet utvecklas och är attraktiv för boende, besökare och näringsliv. Konsten ska spegla historiska och kulturella dimensioner och bygga broar mellan människor med olika kulturell bakgrund.

Konstpolicy

- Kommuner och region bör följa de nationella målen i Gestaltad livsmiljö.
- Offentlig konst ska placeras i kommunernas och regionens verksamheter och i offentliga rum.
- Offentlig konst ska vara tillgänglig för alla.
- Konstnärers roll och arbetsvillkor ska främjas av regionen och kommunerna.
- Inköp av lös konst ska företrädesvis göras från samtida, professionella konstnärer via konstmuseer, konsthallar och gallerier.
- Inköp av offentlig konst ska upphandlas eller köpas in i enlighet med "Riktlinjer för hantering av offentlig konst i Region Kalmar län".
- Vid inköp av offentlig konst ska jämställdhet, mångfald, ålder, etnicitet och olika uttrycksmedel beaktas så att en god balans uppnås i konstsamlingen.
- 1 %-regeln bör tillämpas vid all ny- och ombyggnad inom regionen, kommuner och kommunala bolag.
- MU-avtalet, medverkans- och utställningsavtalet, ska tillämpas vid anlitande av konstnär. Det gäller utöver själva inköpet av konst vid arrangemang eller pedagogisk verksamhet i samband med invigning eller utställning.

Riktlinje för hantering av offentlig konst i Kalmar län

Konstnärlig gestaltning är en del av vårt kulturarv och har ofta karakteriserat de ideal som har rått under olika tider. Historiskt har det offentliga rummet främst haft inslag av skulpturer med syfte att befästa kyrkans och statens makt. 1937 bestämde Sveriges regering att 1 % av byggkostnaderna skulle avsättas för konstnärliga utsmyckningar vid offentlig byggnation. Avsikten var att förbättra den ekonomiska situationen för konstnärerna och att konsten skulle vara "folkuppfostrande". Det blev en norm för kommuner, regioner och privata aktörer och användes i olika grad. Fram till 1970-talet dominerade män bland dem som fick uppdragen och motiven var ofta kvinnor, barn och djur. I parkerna gjordes lekskulpturer för barn. Konsten omtalades som dekorativ och utsmyckande. Från 1960-talet frångicks dessa benämningar, konsten blev opinionsbildande och skulle ta en hel miljö i anspråk. Begrepp som offentlig konst och miljökonst infördes.

Idag handlar offentlig gestaltning om att ge något mer till våra offentliga rum än det mest funktionella och förutsägbara. Konst medverkar till att skapa karaktär och sammanhang, till att ge upplevelser som kan vara rogivande, stimulerande och ge möjlighet till reflektion. Den blir också ofta omdebatterad då konsten ibland bryter mot invanda mönster och väcker starka reaktioner. Med en kompetens som är unik kan konstnärer uttrycka och formulera frågeställningar, värderingar och känslor i estetiska uttryck som ger samhället fler dimensioner och nya perspektiv.

Offentliga gestaltningar skapar inte bara uppdrag till konstnärer som gör det möjligt för dem att verka i länet. De leder även till kreativa idéer och innovationer i samarbete med regionala leverantörer.

Avsikten med "Riktlinjer för offentlig konst i Kalmar län" är att bidra till tydliga, enhetliga och transparenta regler som stödjer konstnärer och inköpare och de som förvaltar och vårdar den offentliga konsten. I bilagorna ges exempel på avtal och processer som förekommer vid inköp av offentlig konst samt användbara länkar. Riktlinjerna är tänkta att vara ett hjälpmedel och utgöra underlag för länets kommuner och regionen att utforma egna riktlinjer alternativt att antas i sin helhet eller delvis.

Gestaltad livsmiljö

Konstnärlig gestaltning är en del av samhället och utgör en av flera delar av Politik för Gestaltad Livsmiljö som är Sveriges arkitekturpolitiska program. Målen för Gestaltad livsmiljö involverar demokratiska processer och flera olika kunskaps- och politikområden. För att förverkliga målen är det

en förutsättning att arkitektur, form och design involveras i samhälls- och byggprocesser och tillåts bidra med kunskap och konstformernas egenvärden.

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.
- Samarbete och samverkan utvecklas inom landet och nationellt.

För att skapa ett humanistiskt och hållbart samhälle måste lika stora krav ställas på väl gestaltade livsmiljöer i städer och på landsbygd, i både det stora och lilla samhället. Det handlar om väl utformade miljöer inom alla samhällssektorer, i kollektivtrafiken, biblioteket, offentliga platser, gaturum och parker, natur-, kultur- och fritidsanläggningar, omsorg, hälso- och sjukvård.

Offentlig konst i Kalmar län – policy och riktlinjer ger råd och verktyg för hur bild och form kan medverka i den demokratiska processen för en hållbar gestaltad livsmiljö.

Barnkonventionen

Barnkonventionen knyter an till Gestaltad Livsmiljö som realiserar de behov som vi som människor har på den fysiska miljön. Ur ett samhällsperspektiv är värdet av att skapa, forma och vårda de miljöer som barn och unga vistas i omätbart. Skolan inklusive förskolan är Sveriges största arbetsplats sett till antalet elever och personal. Därmed är utformningen av skolor och dess miljöer de platser som har störst påverkan på befolkningen.

En människas första åtta år är de mest betydelsefulla och lägger grunden för det kommande livets fysiska och psykiska hälsa. Därför har det en avgörande effekt att satsa på de miljöer som små barn möter och vistas i. Genom att respektera och involvera barn och unga, ge dem förutsättningar att påverka sin omgivning i samverkan med konstnärer och planerare, kan samhället medverka till en god uppväxt för många.

Sveriges aktuella arkitekturpolicy heter "Politik för gestaltad livsmiljö". Den rymmer många aspekter av att vara människa i både tätbebyggda områden och på landsbygden. Framförallt handlar Gestaltad livsmiljö om att sätta människan i fokus i samband med utvecklingen av långsiktigt hållbara livsmiljöer. Arkitektur, konst och design fogas för första gången i modern politik samman för att bli ett. Det kan ge ett omvälvande nytt perspektiv på vad konst i offentliga rum kan bli.

För den nyfikne som vill se hur Gestaltad livsmiljö i praktiken kan te sig är ett besök i Kalmar en bra start. Kalmar är ett fascinerande exempel på hur människor, oftast i anonymitet, under århundraden gemensamt skapar en stad. Stortorget, kvarteret Valnötsträdet och Universitetsplatsen är alla centrala platser i Kalmar där arkitektens ramverk låter historiska, antikvariska och konstnärliga värden sömlöst gå in och ut ur varandra. Stortorget på Kvarnholmen anlades under 1600-talet och förnyades i början av 2000-talet i samarbete mellan Caruso St John Architects och konstnär Eva Löfdahl. Torgets berättelse förs fram genom ett ljudkonstverk av porlande brunnsvatten. Kvarteret Valnötsträdet utvecklades under 2010-talet med målet att bevara och visa fram stadens historia. Samverkan mellan arkeologi, landskapsarkitektur, konst och arkitektur resulterade i ett bostadskvarter och publikt rum där det är möjligt att uppleva spår av århundrades händelser. I hamnen, inte långt därifrån, pågår byggandet av det stadsintegrera-

de Linnéuniversitetet. Centrum av huskropparna utgörs av det nya torget Universitetsplatsen. I nära samverkan genom byggprocessen bidrar konstnär Pia Sandström med en torggestaltning som för in samtida forskning inom akvatisk ekologi med idén om det demokratiska torget. Östersjöns vattenmiljöer och livet som pågår runt Kalmarsund är konceptets kärna. Den erfarenhet som finns i Kalmar kring nutida konstnärligt skapande i samverkan med tvärvetenskapliga värden är exceptionell.

Men kan konst samverka med landsbygd eller naturnära miljö? Ett nationellt utvecklingsprojekt, som visar en av många möjliga vägar att ta hjälp av Gestaltad livsmiljö, är konstnär Caroline Mårtenssons undersökning av ett sjöområde i Älmhults kommun. Genom konstnärens metoder har fler medborgare kunnat bli delaktiga i samtalet kring hur sjön i framtiden ska kunna göras tillgänglig. Samtidigt har naturnära värden fått en agenda. Den konstnärliga utredningen har dessutom tillfört estetiska dimensioner. Här har konstnärens yrkesskicklighet varit avgörande för att öppna samtalet kring ett gemensamt naturrum. Konstnärsrollen av idag har ett utvidgat arbetsfält som kan hjälpa till att skapa dialoger och perspektiv i samhället. I Gestaltad livsmiljö är konst en väg till fördjupad kunskap.

Kristina Möster Nilsson
curator och strategisk konstkonsult Statens konstråd

Konstnär: ©Pia Sandström | Linnéuniversitetet, Kalmar | Foto: Pernilla Frid

Genom Barnkonventionen måste kommuner och regioner tänka in barn och unga i alla sammanhang som rör utformning av fysiska miljöer. Långsiktigt är det lika viktigt att tänka både säkerhet och konstnärlig gestaltning vid utformning av en lekmiljö, det handlar om både det mätbara och det omätbara.

Museilagen

2017 stiftades Museilagen SFS 2017:563. Den omfattar kommunala, regionala och statliga museer och slår fast att museerna ska bidra till samhället och dess utveckling samt att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Ett museum i offentlig regi ska vara kunskapsbaserat, allsidigt och öppet, tillgängligt och anpassat till användarnas förutsättningar.

Museilagen slår fast museernas roll som oberoende arena och att de har eget bestämmande över verksamhetens innehåll, "armlängds avstånd".

Armlängds avstånd

Principen om "armlängds avstånd" handlar om demokrati och yttrandefrihet, om konstnärlig kvalitet och förtroende för profession och kunskap. Det är sakkunniga som ska göra bedömningar och fatta beslut om offentligt finansierad konst och utställningar.

"Armlängds avstånd" bygger på relationen mellan anslagsgivare och utförare. Det innebär att huvudmannen eller den som ska köpa konst beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar och överläter konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt professionen.

Principen om armlängds avstånd formulerades av nationalekonomen John Maynard Keynes efter andra världskriget. Han ställde sig frågan om hur ett system skulle utformas så att staten kan stödja kulturen utan att den kidnappas i propagandasyfte, som var fallet i Tyskland. Keynes förslag blev att politiker ska besluta om anslagen men inte över det konstnärliga innehållet. I stället skulle institutioner upprättas på armlängds avstånd från den politiska makten. I Sverige fick vi Kulturrådet och Konstnärsnämnden.

Konstnärernas Riksförbunds hemsida

Det offentliga rummet

Det offentliga rummet utgörs av bebyggelsen där allmänheten har tillträde ute och inomhus. Dit räknas gator, torg och parker samt utrymmen i allmänna lokaler, allmänna kommunikationer och lokaler för skola, vård och viss omsorg. De politiska församlingarna i regionens kommuner och i Region Kalmar län har det yttersta ansvaret för de offentliga rummen. Därmed följer ansvaret för både delen

och helheten i samhällsbyggnaden. Ett hållbart gestaltat samhälle präglas av att människor kan både bo och leva liv med god hälsa och hög livskvalitet. Hållbart gestaltade samhällen är jämställda och tillgängliga för alla, skapar social tillit och erbjuder attraktiva mötesplatser.

Urbanisering och avfolkning pågår i Kalmar län och globalt. Generellt sett satsar samhället genom kommuner och regioner på det som är i växande och sällan på det som är i nedåtgående. En följd av 1 %-regeln är att det inte tillkommer någon ny offentlig konst på mindre orter eftersom det inte byggs nytt där. Det är en anledning till att kommuner och regioner behöver hitta nya sätt att arbeta med offentlig konst på mindre orter som ett sätt att förnya och öka ortens värde och attraktivitet.

Landsbygden och mindre orter äger många andra värden än vad stora städerna kan erbjuda. Där kan finnas god tillgång på lokaler, nära kontakter till producenter och hantverkare och ibland andra perspektiv än de allmänt rådande i urbana miljöer.

Den offentliga konsten

Offentlig konst kan definieras som "konstverk avsedda för och ofta utförda direkt i miljöer där allmänheten regelmässigt har tillträde". Konst i det offentliga rummet är enkelt uttryckt all konst som är placerad i vår gemensamma miljö. Offentlig konst är konstverk som ägs av staten, region eller en kommun och har bekostats av gemensamma skattemedel. Offentlig konst klassas som en del av det moderna kulturarvet och ska förvaltas i enlighet med Riksantikvarieämbetets riktlinjer. Den offentliga konsten tillhör alla och är inte i privat ägo. I det offentliga rummet kan även privata konstverk förekomma men ägs då av t ex fastighetsbolag, byggföretag, föreningar eller stiftelser. Verken är företrädesvis placerade på offentliga platser i parker eller på torg. Offentlig konst omfattar även platsspecifika målningar, skulpturer och installationer inomhus i lokaler och byggnader med offentlig verksamhet. Verken ska hålla under lång tid i en förutbestämd miljö, därför är det viktigt att den konstnärliga kvalitén, uttrycket och tekniken är hög och är utförd speciellt för den plats där den ska placeras.

Offentlig fast och lös konst

En del av den offentliga konsten är byggnadsanknuten, vilket innebär att den är producerad på beställning, integrerad i arkitekturen i en byggnad eller på en specifik plats. Offentlig konst betecknas även som "fast konst". Vid all offentlig byggnation bör 1 %-regeln tillämpas för investering i "fast konst".

Ett annat begrepp är "lös konst" vilket avser att verken går att flytta och inte är bundna till en specifik plats eller lokal. Kommuner och regioner avsätter vanligtvis medel för inköp av lös konst. Varierande tekniker som måleri, skulptur, grafik, fotografi, rörlig bild, installationer och även konceptuell, idébaserad, konst hör till lös konst.

Konstnär: ©Anne Hamrin Simonsson | LIV no8, Algutsrum | Foto: Nils Hamrin

Konstnär: ©Thomas Nordström | Förskolan Vallmon, Kalmar | Foto: Thomas Nordström

Riktlinjer

Kommuner och region bör ha egna riktlinjer för hantering av den offentliga konsten. Riktlinjerna bör antas politiskt för att inkluderas i den offentliga förvaltningen.

De bör vara tydliga och transparenta med en klar ansvarsfördelningen mellan förvaltningarna. Det ska ske kontinuerliga avstämningar mellan dessa parter. Huvudmannen bör utse en tjänsteperson som har det övergripande ansvaret för den offentliga konsten och konstsamlingen. För att konsten ska omhändertas på bästa sätt behöver de personer som på något sätt ansvarar för konsten vara utbildade i grundläggande säkerhet, hantering, rutiner och hängning av konst.

Den offentliga konsten bör tas med i de kommunala översiktsplanerna och i regionplanen för att utgöra en naturlig del i samhällsplaneringen och för att bidra till miljöns helhet. Därmed är samverkan viktig för att säkra konstnärlig, arkitektonisk och kulturhistorisk kvalitet. Konst, belysning, färgsättning, skyltning och utformning av grönytor samverkar och det är viktigt att alla aspekter beaktas vid omgestaltning eller nybyggnation i det offentliga rummet. Planering och utformning av det offentliga rummet bör samordnas mellan berörda förvaltningar och nationella myndigheter i ett tidigt skede. För att tydliggöra förutsättningarna bör ett konstprogram upprättas. Konstprogrammet skapar samsyn mellan parterna och professionalitet och kvalitet garanteras. I konstprogrammet anges förutsättningarna för hur konstverk ska planeras, placeras och utföras i plan-, exploaterings- och byggprojektets alla skeden. Konstprogrammet ligger även till grund för uppdragsbeskrivning vid upphandling av konstnär.

Konstprogram kan utföras som "Översiktligt konstprogram" vid planering av större område, till exempel bostadsområde eller stadsdel. Konstprogram kan också utföras som "Enskilt konstprogram", vilket används vid produktion av enskilda objekt.

Konstnärer bör komma in i bygg- eller stadsplaneringsprocessen för att få utrymme att skapa och förankra idéer som bildar en helhet med verksamhet och byggnation. Det kan vara färgval i en operationssal eller ett konstprojekt i en stadsdel.

Vid ny- eller ombyggnation där kommun eller region anlitar privata byggbolag bör det finnas inskrivet i kontraktet att 1 % av byggkostnaderna eller investeringsbudgeten bör gå till offentlig konst.

Finansieringsmodeller för inköp av konst

Finansiering av offentlig konst sker med offentliga medel inom respektive kommun och region. Det finns olika modeller för inköp av offentlig konst. Vanligast är 1 %-regeln vid ny- och ombyggnad men även årliga fasta anslag eller särskilda projektmedel förekommer. Regioner och kommuner baserar 1 %-regeln på projektets investeringsbudget och i vissa fall på byggprojektets budget.

Kommunala och regionala förvaltningar med ansvar för ny- och ombyggnad gäller:

- Konst för allmän plats ska beskrivas i upphandlings- och budgetunderlag och bör utgå från 1 %-regeln.

För kommunala och regionala förvaltningar med ansvar för gata, park och allmän platsmark ska budgetera för:

- Årligt investeringsanslag till konst vid ny- och ombyggnation av allmän platsmark och bör utgå från 1 %-regeln.

För extern byggherre/entreprenör gäller att:

- Vid förvaltning av park-, gatu- och torgrum ska de sociala hållbarhetsmålen, och vision för den offentliga konsten följas i enlighet med kommunen/regionens aktuella konstpolicy och riktlinjer.

Kommuner och region bör årligen anslå medel för inköp, hantering och underhåll av lös konst inom ordinarie budgetarbete vid den förvaltning som har ansvar för konsten.

Kommuner och regioner bör ha kontinuerlig bevakning av externa bidrag till offentlig konst från Boverket, Statens konstråd och Kulturrådet. Offentlig konst kan även finansieras med s.k. crowdfunding.

Inköp av konst

En arbetsgrupp bör ha mandat att besluta om gestaltande konst i det offentliga rummet, i och utanför byggnader, på gator, torg och i parker.

Arbetsgruppen bör bestå av personer med kunskap om arkitektur, offentlig konst och samhällsplanering samt en företrädare för det aktuella objektet. För att förankra konsten på plats är det viktigt att blivande brukare knyts till arbetsgruppen och finns med i processen.

Vid tävlingar utses en tillfällig jury med motsvarande kompetens, specifikt utifrån uppdraget.

För lös konst bör en arbetsgrupp utses på tjänstenivå, här kallad konstgrupp. Den tjänsteperson som är ansvarig för konsten bör vara sammankallande. Konstgruppen bör ha god kunskap och kännedom om konstpolicyns syften, kriterier för konstinköp, konstsamlingen, den samtida konsten och konstnärer. Konstgruppen ska vara rådgivande och vägledande vid konstinköp och ha kunskap om i vilket sammanhang konsten ska placeras. Konstgruppens mandatperiod ska vara reglerad, förslagsvis två år. Konstgruppens sammansättning kan vara konstvetare, arkitekter och brukare exempelvis lärare på en skola eller styrelsemedlemmar ur en konstförening. Den konstansvarige tjänstepersonen bör ha verkställande ansvar för inköp av lös konst och ska hålla policydokumentet levande och uppdaterat. Respektive kommun/region reglerar mandatet i överenskommelse med kommunjurist eller verksamhetens jurist utifrån t.ex. LOU.

Inköp av offentlig konst ska hanteras på samma sätt som inköp av andra offentliga varor och tjänster. Det förutsätter riktlinjer för inköpen och att de som hanterar och avgör inköpen är utbildade och professionella inom området.

LOU, Lag om offentlig upphandling, är den lag som reglerar all offentlig upphandling. Lagen bygger på EU-direktiv. Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, som också kallas NLOU, Nya lagen om offentlig upphandling, trädde i kraft 1 januari 2017.

Det finns flera olika sätt att köpa in konst på. Vid upphandling ställs krav på tydlighet och specifikation för uppdragsgivare och för konstnär. För uppdragsgivaren gäller det att specificera avsikten med den konstnärliga gestaltningen, dess placering, tekniska förutsättningar och andra utgångspunkter. Kravet på uppdragsgivaren ökar även

avseende att organisera en egen arbetsgrupp eller en professionell jury. Konstnärens arbete ökar i avseende att hålla sig uppdaterad om upphandlingsdokument och att delta i möten.

I Upphandling med intresseanmälan görs ett urval av konstnärer och Parallellt skissuppdrag är en fortsättning på direktupphandling. De tre sistnämnda alternativen nedan stöds av LOU.

I princip används följande metoder vid inköp:

- Upphandling med intresseanmälan
- Projekttävling
- Parallellt skissuppdrag
- Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl
- Direktupphandling på grund av att kontraktets värde är lågt

Upphandling med intresseanmälan

Upphandling med intresseanmälan utgår från annonsering och är vanligt förekommande. Det betyder att uppdragsgivaren söker efter konstnärer eller konstkonsult. Annonseringen är kärnan i offentliggörandet och genomförs inom upphandlande myndighets verksamhet och med förekommande samarbetspartner. Observera att det är direkt lagstridigt att begära in skisser tillsammans med intresseanmälan och det ger dessutom en möjlighet att överpröva. Denna process utgår från krav på konstnären, prekvalificering, nya krav på utvalda och ytterligare kvalificering för att få ett skissuppdrag.

Projekttävling

Utöver upphandling förekommer projekttävling enligt LOU:s regler beroende på om värdet kommer över eller under tröskelvärdet. Metoden är användbar när en uppdragsgivare vill få in idéer och utförandet ska ligga längre fram i tid. En viktig skyldighet för uppdragsgivaren är att tävlingen ska annonseras om kontraktets värde är över direktupphandlingsgränsen. Projekttävlingar enligt LOU är ett lämpligt förfarande vid uppdrag som avser konstnärlig gestaltning.

Parallellt skissuppdrag

Parallellt skissuppdrag används för att ge två konstnärer ett uppdrag för att få flera alternativ av konstnärliga uttryck att välja på. Det kan ske utan annonsering om värdet är under tröskelvärdet. Arbetsgruppen för offentlig konst utser två konstnärer som bjuds in till att lämna ett förslag till konstnärlig gestaltning av byggnaden/platsen. Utifrån konstnärernas presentationer av skisserna väljer konstgruppen ut ett förslag som är i enlighet med uppdraget. Skissen kan bestå av modell eller skiss beroende på omfattningen av projektet. Direktupphandling utan annonsering får genomföras om summan ligger under tröskelvärdet.

Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl

"Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl" är en metod som används mer och mer. Annonsering är frivillig och specifikationen utformas utifrån att enbart en speciell konstnär kan utföra det efterfrågade konstverket. Kraven på att upphandlingen sköts oklanderligt är stora när det gäller de konstnärliga perspektiven. Det krävs ett konstprogram, en särskild konstkommitté med styrkt konstnärlig kompetens och undertecknat protokoll med de konstnärliga perspektiven klart uttryckta.

Enligt 4 kap. 5 §, LOU, får en upphandlande myndighet använda förhandlat förfarande, utan föregående annonsering vid tilldelning av kontrakt som avser byggentreprenader, varor och tjänster om det som ska upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan fullgöras av endast en leverantör. Enligt 4 kap. 5 § p 2, LOU, kan alltså en upphandlande myndighet upphandla utan att annonsera eller i övrigt tillämpa LOU:s procedurregler, ett så kallat formlöst förfarande. Om verket som efterfrågas är unikt kan alltså den upphandlande myndigheten välja leverantör. Direktupphandling utan annonsering får genomföras om summan ligger under tröskelvärdet, 1 januari 2020 var gränsen för direktupphandling 615 312 kr enligt Konkursverket.

Direktupphandling då kontraktets värde är lågt

Används vid köp av konst som inte överstiger tröskelvärdet. Då görs ingen annonsering eller anbuds förfarande. Enligt lagändring är tröskelvärdet 615 312 kr från den 1 januari 2020.

Upphandling av konstkonsult

En konstkonsult har en dokumenterad bakgrund som yrkesverksam konstnär eller utställningskurator och har god kännedom om konstvärlden och olika konstnärliga uttryck. Vid större projekt handlar huvudmannen för uppdraget upp en konstkonsult enligt en intresse- eller direktupphandling.

Konstkonsulenten fungerar som sakkunnig i hela processen och medverkar i alla steg från att formulera uppdraget av upphandling av offentlig konst till slutbesiktning av konstverket. Konstkonsulenten ska kunna fungera som kontaktperson mellan beställare och konstnär och hantera frågor ur båda parter perspektiv.

Bilaga 1,2,3

Avtal och kontrakt

Ett avtal är en ömsesidigt bindande överenskommelse om utbyte av prestationer och kan vara muntligt eller skriftligt.

Ofta är avtal bundet till att gälla under en viss tid, till exempel ett serviceavtal. För att undvika tvist ska avtalet vara tydligt och innehålla allt överenskommet. Avtalslagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, reglerar frågor om avtal. Avtalet ska innehålla uppgifter om vilka parter som sluter avtalet, vad som överenskommits, ekonomiska överenskommelser, hur kvaliteten ska bedömas, överenskomna tider, konstnärens tekniska behov för att kunna utföra uppdraget såsom el, vatten, ljus och markarbeten. Minst två exemplar av avtalet ska skrivas under. Ordet avtal kan ses som ett samlingsnamn för de olika typer som finns, till exempel köpeavtal och anställningsavtal.

Ett kontrakt är ett skriftligt avtal som reglerar en överenskommelse mellan två eller flera parter. Kontraktet är mer omfattande än ett avtal och innehåller bestämmelser, klausuler, om vad som ska gälla mellan parterna. Kontraktet ska klart redovisa vad som krävs av parterna, vilken tid som kontraktet omfattar och vad som gäller vid uppsägning.

En utarbetad mall vid kontraktsskrivande är en god hjälp, men det är alltid viktigt att anpassa kontraktet till de förhållanden som gäller för uppdraget. Kontraktet ska innehålla uppgifter om mellan vilka parter kontraktet är skrivet, hänvisning till en arbetsbeskrivning eller detaljerade uppgifter om vad kontraktet gäller, priset vid undertecknandet och vad som gäller för framtida prishöjningar, betalningsterminer och förseningsavgifter, hur kvaliteten ska bedömas samt överenskomna tider.

Bilaga 4,5

Gåvor och donationer

En gåva eller donation är ett konstverk som kommunen eller regionen inte köper in själv.

I kommuner och regioner bör det finnas en skriven anvisning som reglerar förhållningssättet till gåvor och donationer av konstverk. Den konstansvarige i kommunen/regionen bör ha mandat att i varje enskilt fall acceptera eller inte acceptera konstverk som gåva eller donation samt om placering av konstverket.

Förhandsbesked kan ges utifrån genomarbetade skisser, modeller eller ritningar. Konstverket ska vara färdigställt vid överlämnandet. Kommunens/regionens ekonomiska åtaganden ska klargöras i förväg. Som regel ska inga kostnader åläggas mottagaren vid verkets tillkomst, montering eller underhåll. I samband med varje gåva/donation ska ett

avtal upprättas som reglerar de konstnärliga rättigheterna. Konstverk som mottas som gåva/donation får inte konkurrera med eller ersätta konstverk som skulle ha beställts av kommunen eller regionen.

Gåvan/donationen ska registreras och märkas i sedvanlig ordning i kommunens/regionens konstregister samt vårdas i likhet med inköpt konst.

Registrering och inventering av konst

All konst som köps in av kommun och region bör inventeras och dokumenteras systematiskt genom bilder och text och registreras i ett digitalt system. Det finns olika registreringsverktyg att välja mellan. Primus, är ett helhetssystem som används av museum och kulturarvsinstitutioner för att inventera information om samlingar, rutiner och processer.

På uppdrag av Statens konstråd driver ArtSafe AB Konstdata-basen där statliga myndigheters behov av registrering av konst tillgodoses. Bolaget har även tagit över RegitArt, vilket system är anpassat till kommuner och regioners samlingar vad det gäller dokumentation i bild och text, registrering, utraning, inventering och sammanställning för lån och ramning. RiWArt används för logistiska processer, lagerhållning, transport och statistik.

Collective Access, är ett open sourceverktyg för registrering som används av Kalmar konstmuseum.

Ett bra register ska vara enkelt att registrera och inventera i. Det ska ge en bra överblick för inköparen och möjligt att göra registret tillgängligt för medborgarna.

Bilaga 6

Upphovsrätt

Upphovsrätten skyddar konstnärers och skapande upphovspersoners rättigheter att bestämma över sina verk.

Framställningar i tal eller skrift, datorprogram, databaser, musikaliska och sceniska verk, bildkonstverk, byggnadskonst, brukskonst är skyddade genom upphovsrättslagen. Verket ska visa originalitet eller individuell särprägel som ett resultat av upphovspersonens personliga skapande.

Upphovsrätten regleras i upphovsrättslagen (1960:729). Kompletterande bestämmelser finns i upphovsrättsförordningen (1993:1212) och internationella upphovsrättsförordningen (1994:193). Upphovsrättslagens regler gäller för såväl analog som digital användning. Det innebär att om en bild ska återges i tryck eller på nätet måste upphovspersonen ge sitt tillstånd.

Bildupphovsrätt i Sverige är en förening som främjar bildskapares ekonomiska och upphovsrättsliga intressen oavsett uttryckssätt. Föreningen tillvaratar medlemmarnas upphovsrättsliga intressen genom att skapa avtal och fördela ersättningar för verk som har använts. Genom Bildupphovsrätt i Sverige får medlemmarna ersättning när konstverk nyttjas och juridisk hjälp i upphovsrätsfrågor.

I samband med att kommunala/regionala samlingar synliggörs analogt eller digitalt är det viktigt att ansluta sig till Bildupphovsrätt i Sverige, där man redovisar årlig bildanvändning. Många bildskapare är medlemmar i Bildupphovsrätt som då företräder dem avseende rättigheter och tillstånd. Medlemsregister finns på Bildupphovsrätts hemsida.

Konst på nätet

Då konstverk/bilder ska återges digitalt krävs tillstånd från konstnär/fotograf eller Bildupphovsrätt i Sverige eftersom konstnärer som är medlemmar där har rätt till ersättning via dem.

Bildupphovsrätt i Sverige har en prislista för enstaka återgivning och erbjuder avtal då bildanvändare vill lägga ut bilderna digitalt. För konstsamlingar krävs tillstånd för varje enskilt verk som ingår i samlingen och som ska återges. Upphovsrättslagens skydd för foton och konstverk gäller fullt ut även digitalt. Det innebär att om en bild ska återges i tryck eller på nätet måste uphovspersonen ge sitt tillstånd.

Bilaga 7

Konstnär: ©Pauline Fransson och Döderhultarn | Kalmar konstmuseum | Foto: Michelangelo Miskulin

Utlåning och förflyttning av konst

Utlåning av konst över längre tid, deposition, kan göras till organisationens verksamheter genom att skriva ett depositionsavtal där låntagaren förbinder sig att vårda konsten efter gällande riktlinjer och hanteringsföreskrifter.

Utöver hanteringsföreskrifterna ska avtalets parter, utlåningsperiod samt försäkringsvillkor framgå. Hänsyn bör tas till verkens känslighet avseende lokalens/platsens säkerhet, luftfuktighet, temperaturförhållanden, luxtal, konst- och dagsljus. Innan utlån ska konstverkets status registreras hos långgivaren.

När regional eller kommunalt driven verksamhet övergår i privat eller kollektiv/föreningsdriven verksamhet kan konsten deponeras i lokalerna, men region/kommun äger fortfarande konsten. Då måste det regleras i ett nytt avtal beträffande ägande, förvaltning och underhåll.

Vid känsliga konsttransporter bör specialtransportföretag med rutiner för hantering av ömtåliga och värdefulla föremål anlitas. De har specialutrustade bilar och lagerlokaler av högsta säkerhetsklass. Personalen ska vara utbildad i att hantera oersättliga musei- och konstföremål.

Bilaga 8,9

Underhåll, gallring, inventering och förvaring

Kommun/region bör utse en person med kompetens och mandat att ansvara för budget, underhållsplan, förvaring, inventering och gallring av konsten.

Vid skador på konsten kontaktas konstnären för att reparera eller meddela att verket tagits bort. Kommun/region bör avsätta medel i underhållsplanen.

Konst som återlämnats från olika förvaltningar och inte längre är aktuell att placera ut igen kan gallras ut och omregistreras separat från övrig kommunalt/regionalt ägd konst. Det är viktigt att spara all information om den lösa konsten som tillhört konstsamlingen.

Om skadad konst utgör en fysisk fara för allmänheten bör den avlägsnas. Rör det sig om skador på lös konst kan kommun/region kontakta konservator vid Kalmar läns museum eller få råd av Kalmar konstmuseum för vidare kontakter.

Offentlig konst, gjord för en speciell plats eller byggnad kan behöva tas bort vid ombyggnation. Om det finns möjlighet ska den i första hand placeras på ett nytt ställe vid samma inrättning. Kommun/region/ägaren har rätt att inte sätta upp verket igen eller att utsortera det genom destruktion, i båda fallen ska konstnären meddelas. Huvudmannen har inte rätt att göra ingrepp i verket utan konstnärens tillstånd med hänvisning till upphovsrätten.

Konst som återlämnats från olika förvaltningar och inte längre är aktuell att placera ut igen kan gallras ut och omregistreras separat. Denna konst bör bokföras som arkiverad och redovisas separat från övrig kommunalt/regionalt ägd konst.

Konstsamlingar beskrivs utifrån antal verk, tekniker, mått, konstnärens biografi, inköpets bakgrund, inköpspris och säljare, unicitet samt kompletteras med en plan för eventuella åtgärder och gallring. Viktigt är att verken dokumenteras när de är färdiga, vid skada eller vid borttagande och en kort beskrivning av eventuella händelser.

Alla kommuner och regionen bör ha konsten inventerad tillsammans med en underhålls- och driftsplan, inklusive skyltning av konsten. I revisionen ingår inventering av konst utifrån dess värde, stickprov bör göras varje år. Vart tredje år bör konsten och konstsamlingen inventeras grundligt.

Planen bör omfatta såväl löpande underhåll som objekt-specifika insatser och ingå i kommunens/regionens verksamhetsplan och budget. Konsten ska ingå i det administrativa systemet för drift och underhåll.

Konstsamlingen bör förvaras säkert för brand, stöld och ha rätt klimat- och ljusförhållanden.

Bilaga 6,10

Värdering och utförsäljning av konst

Av utrymmesbrist eller ekonomiska skäl kan kommuner och region sälja verk ur samlingarna för att investera i ny konst och vitalisera samlingen. Vid försäljning bör kriterierna för samlingens ändamål beaktas så att valet av verk överensstämmer med kriterierna. Att sälja gammal sliten konst är ekonomiskt betydelselöst och kan skapa badwill. Konsthandlare och auktionsfirmor kan värdera konst. Större konstmuseer kan också hjälpa till med kunskap om konstnärer och genrer. Försäljning av konstverk bör alltid föregås av ett politiskt ställningstagande och beslut.

Stöld och skadegörelse

Konst bör alltid försäkras genom respektive ägares, kommuns/regions försäkring. Vid skada eller stöld ska ansvarig tjänsteperson underrättas och rådfrågas om åtgärder. Vid underhåll och reparation ska om möjligt konstnären och en konstexpert anlitas för att åtgärderna ska ske på ett professionellt sätt. Vid stöld ska ansvarig tjänsteperson polisan-

mäla den stulna konsten och registrera händelsen i databasen. Vid förlust ska konsten efterlysas och polisanmälas inom en månad.

Medverkan- och utställningsavtal

Medverkan- och utställningsavtalet är ett statligt avtal inom bild- och formområdet som reglerar hur förhandling ska gå till mellan konstnär och arrangör samt den ekonomiska ersättningen till konstnär, fotograf, konsthantverkare eller tecknare i samband med en utställning. Det reglerar också att ett enskilt avtal ska tecknas mellan arrangör och konstnär då konstnären utfört en arbetsinsats i samband med en utställning, skrivit texter eller utfört pedagogiskt arbete. Avtalet är vägledande för samtliga organisationer som får statligt stöd för att ställa ut samtida bild- och formkonst.

Bilaga 11

Konstnär: ©Carl Magnus Petersson | Arkipelag, Kalmar kommun | Foto: Carl Magnus Petersson

Konststödjande verksamheter

Stipendier och residensprogram

Många kommuner och regioner har kulturstipendier som konstnärer kan söka. Region Kalmar län delar årligen ut arbetsstipendium och belöningsstipendium till personer, grupper eller organisationer i Kalmar län.

Kommuner kan samverka med kollektiva verkstäder om gästateljéprogram för nationella och internationella konstnärer för att utöka nätverk och för att blanda kulturer och konstarter.

Residens i Kalmar län:

- Bodycake, Kalmar konstmuseum, www.kalmarkonstmuseum.se/bodycake-vart-residensprogram
- Kultivator, Dyestad, Öland, www.kultivator.org
- Rävemåla residency, Ålem, www.ravemalaresidency.com
- Capellagården, Vickelby Öland, www.capellagarden.se
- The Glass Factory, Boda glasbruk, www.theglassfactory.se/residensprogram
- Linnéuniversitet Kalmar-Växjö, lnu.se/mot-linneuniversitetet/aktuellt/nyheter/2018/anna-ekman-och-cecilia-jardemar--artists-in-residence-vid-linneuniversitetet
- Blackstad-in-residence, Västervik, www.facebook.com/pg/blackstadinrecidence/posts
- The Mirror Institution, Öland, www.theblacksilo.com
- Virserums konsthall, www.virserumskonsthall.com

Konstnärsnämndens internationella program, Iaspis, är ett program för professionella bild- och formkonstnärer. Uppdrag är att arbeta med internationalisering i syfte att öka och fördjupa kontakterna mellan svenska konstnärer och

internationella institutioner, konstnärskollegor, publik och marknader med mål att bidra till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbets- och inkomstmöjligheter. Iaspisprogrammet omfattar flera residens i Stockholm och ytterligare tre i samarbete med Göteborg, Malmö och Umeå både för svenska och internationella konstnärer. För närvarande kan svenska konstnärer ansöka om arbetsvistelser i Berlin, Beijing, Jingdezhen, London, New York, Tokyo, Bangalore, Belgrad, Kapstaden och Johannesburg. Svenska konstnärer kan söka stöd för att bjuda in utländska konstnärer till Sverige för att samarbeta med samt ta del av deras erfarenheter och kunskaper. Resebidrag kan sökas för att resa utomlands under en kortare tid i arbets- eller fortbildningssyfte.

För att informera om svenskt konstliv arrangeras varje år ett stort antal besök av utländska curatorer, kritiker och andra professionellt verksamma inom bild- och formområdet för att skapa och utveckla kontakter med konstnärer verksamma i Sverige. Utländska experter erbjuds skräddarsydda besöksprogram till bild- och formkonstnärer som är verksamma i Sverige samt involveras i publika program. Förslag på internationella experter kan lämnas kontinuerligt under året.

Förutom detta kan institutioner eller föreningar föreslå samverkan i projekt som syftar till att främja internationalisering för bild- och formkonstnärer verksamma i Sverige. Programmet har även en omfattande publik verksamhet och producerar publikationer och andra trycksaker.

©Rävemåla residency | Foto: Anneli Berglund

Konstnär: ©Elisabeth Kettley Cronfalk | ateljéhus Pukeberg, Nybro | Foto: Anneli Berglund

Webbsidor för konst i regionen

Konst i Kalmar län, www.konstikalmarlan.se, erbjuder konstnärer, konstmuseer, konsthallar, gallerier och konstföreningar att lägga upp information om sina verksamheter. Där finns information om aktuella uppdrag inom konst- och kulturområdet, utställningar, stipendier och information om konstnärers villkor. Här finns också information om residens och konstkritik på landsbygden. Sidan administreras av bild- och formutvecklaren, Kalmar konstmuseum.

Regionala överenskommelser inom bild och form

Region Kalmar län verkar för att konst, kultur och kulturpolitisk utveckling ska vara en aktiv del av den regionala utvecklingen. Region Kalmar län tecknar överenskommelser med de regionala kulturverksamheterna för att tydliggöra respektive verksamhets ansvar och roll att nå målen i den regionala kulturplanen.

Överenskommelsen bygger på "armlängds avstånd" mellan anslagsgivare och utförare. Det innebär att regionen beslutar om mål och ekonomiska ramar och kulturverksamheterna ansvarar för sakkunskap, konstnärligt innehåll och professionell ledning av verksamheten.

Verksamheter inom bild- och formområdet styrs genom överenskommelsen av Policy och riktlinjer för offentlig konst. Regionens anslag omfattar medel till MU-avtalet.

Kalmar konstmuseum

Kalmar konstmuseum med bild- och formutvecklaren samt Designarkivet i Nybro är sammantaget ett regionalt museum för konst och design i Kalmar län med ändamål att väcka intresse för och sprida kunskap om konst och formgivning.

Museets målsättning är att vara en mötesplats för reflektion och diskussion, att fungera som en röst i den offentliga debatten och att utgöra en kulturell motor i Kalmar län.

Museet bjuder in nationella och internationella konstnärer till residensvistelser och utställningar för att reflektera och ge perspektiv på samtida frågor. Centrala delar av program-

verksamheten är konstnärssamtal och föreläsningar kopplade till utställningar och projekt samt pedagogisk verksamhet för barn, unga och vuxna i hela länet.

Virserums Konsthall

Virserums Konsthall är landsbygdens och periferins konsthall och ser sitt arbete som ett demokratiskt uppdrag. Konsthallen arbetar nära sin lokalpublik och vill vara en naturlig del av bygdens liv och utveckling. Konsthallen visar samtidskonst i utställningar som kretsar kring samhällsfrågor, existentiella frågor, kulturarv och forskning. Sedan 2007 genomförs vart tredje år utställningsprojekt med specifik inriktning på hållbarhet, nu senast med fokus på landsbygdens omställning.

Virserums Konsthall stöder småländskt skapande genom att erbjuda regionala konstnärer att presentera sig. Virserums konsthall erbjuder även konstnärer en form av residensverksamhet genom möjligheten att verka som fältkonstnärer i projekt och utställningsverksamhet.

The Glass Factory

The Glass Factory är ett upplevelsebaserat glasmuseum och glascentrum med glassamling, arkiv och en aktiv hytta. Museet fungerar som kunskapscentrum och kreativ mötesplats för konstnärer, designers, barn och unga och det civila samhället.

Museet erbjuder residensprogram för regionala, nationella och internationella utövare i samarbete med Iaspis, svenska och internationella design- och konstskolor/universitet. Museet har en permanent basutställning, producerar tillfälliga utställningar och programverksamhet, och samverkar med företag. Museet är en kreativ, experimentell mötesplats för aktörer från olika discipliner inom konsthantverk, design, teater, film, entreprenörskap och näringsliv och främjar en utveckling inom olika områden.

Genom interdisciplinära experimentella samarbeten samt nationella och internationella utbyten arbetar The Glass Factory för att fördjupa, utveckla och stärka konstformen glas i Sverige.

Regionsamverkan Sydsverige

Region Kalmar län ingår i Regionsamverkan Sydsverige. Det är ett samarbetsorgan för Sveriges sex sydligaste regioner. Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott arbetar för att gemensamt med staten nå de nationella kulturpolitiska målen och för en långsiktig hållbar utveckling genom strategiskt kunskapsutbyte och främjande av interregionala och interkommunala samarbeten.

Regionsamverkan har genom respektive region tecknat en överenskommelse med Konstnärsnämnden för att identifiera samverkans- och utvecklingsområden avseende kultur och konstnärers villkor med syftet att:

- Förbättra villkoren för konstnärligt skapande
- Utveckla nationella, interregionala och internationella nätverk

Med utgångspunkt i Regionsamverkan Sydsverige Kulturs positionspapper för 2019–2022 har följande utvecklingsområden prioriterats inom Bild- och formområdet:

- Växelverkan mellan stad och landsbygd
- Kunskapsuppbyggnad och kunskapsutbyte
- Internationella nätverk

Samtidskonst

Samtidskonsten handlar om vår egen tid, oss själva och olika sätt att se på världen. Samtidskonsten är ofta politisk och teoretisk. Den lyfter och sätter aktuella samhällsfrågor i olika perspektiv. Parallellt med samtidskonsten finns många konstnärer som skapar konst utifrån ett modernistiskt synsätt eller från traditionella föreställningar om konst där

kvalitén bedöms utifrån konstnärens skicklighet i hantverk och konstnärliga tekniker.

För samtidskonsten är konstnärens idé central och avgör teknik och form. Mötet med publiken är viktigt och kan ibland bli en del av konstinstallationen. Publiken/betraktaren bidrar med tolkningar och betydelser som blir olika beroende på publikens referenser, erfarenheter och sätt att tänka.

I ett vidgat konstbegrepp får det gränsöverskridande och personliga mer utrymme och ismerna träder tillbaka. Måleri, teckning, fotografi, film och skulptur används inom samtidskonst men utökas med konceptkonst, ljudkonst, performance, graffiti, gatukonst, dans och relationell konst.

Samtidskonst

- Konst som lyfter fram det som uppfattas väsentligt i vår samtid.
- Konst som diskuterar och problematiserar vår tids samhällsfenomen och förhållandet mellan individ och samhälle eller undersöker sociala relationer, företeelser och situationer utifrån moraliska och etiska infallsvinklar.
- Konst som utgår från ett konceptuellt, idébaserat, förhållningssätt där idén bestämmer formen och materialet.

Maria Carlgren | fil.dr, Röhsska museet, Göteborg

Bilagor

Konstnär: ©Christer Jansson | Dialog, Biblioteket, Mönsterås | Foto: Anneli Berglund

Konstnär: ©Anabeli Diaz | Guanyin, Länssjukhuset, Kalmar | Foto: Anneli Berglund

Riktlinjer vid inköp av lös konst

Lös konst betyder att verken går att flytta och inte är bundna till en plats eller lokal. Utifrån kommunens/regionens konstpolicy och riktlinjer görs inköp av lös konst för att allmänheten ska få ta del av samtida konst och att länets konstliv ska gynnas. Anslag för årligt inköp av lös konst fastslås inom ordinarie budgetarbete vid den förvaltning som ansvarar för konsten.

Kriterier för konstinköp

- Inköp av konst ska göras med god spridning avseende konstnärskap, material, uttryck och tekniker. Konstverket ska tillföra något till platsen, rummet eller sammanhanget.
- Inköp av samtida konst och konsthantverk ska även inkludera verk av idébaserad/konceptuell karaktär.
- Inköp ska företrädesvis göras från samtida professionella, nu verksamma, konstnärer.
- Inköp av konst ska beakta jämställdhet, mångfald, ålder, etnicitet och olika uttrycksmedel så att en god balans uppnås i konstsamlingen.
- Konstsamlingen ska spegla strömningar i tiden och inköpen ska även omfatta idébaserade, konceptuella och processinriktade verk.

Inköpsplatser

För att främja regionens konstnärer och gallerister ska inköp av konst primärt göras på utställningar i gallerier, konstinstitutioner eller av konstföreningar. Inköp kan även göras på etablerade gallerier nationellt eller internationellt med syftet att ge medborgarna en variation av uttryck. Offentlig upphandling ska beaktas vid större inköp av lös konst.

Metod för inköp av lös konst

Konstgruppen inventerar vilka behov kommunen/regionen har under året. Inköp bör göras under hela året och konstgruppen ska hålla sig informerad om vilka utställningar som planeras. Förslag tas fram och konstansvarig gör inköpen eller delegerar det till någon i konstgruppen. Inköpen bör

följa kriterierna i konstpolicy. När inköpen gjorts av konstgruppen ska de registreras och visas för allmänheten i en utställning eller på nätet så att konsten tillgängliggörs ur ett demokratiskt perspektiv.

För att säkerställa verkshöjd och kvalitet på konsten som ska köpas in kan följande kriterier uppnås av konstnär/formgivare i enlighet med Sveriges konstföreningar:

1. Konstnär som fullgjort konstnärlig magisterexamen (4 år) eller konstnärlig masterexamen (5 år).

2. Konstnär som fullgjort konstnärlig högskoleexamen (2 år) eller konstnärlig kandidatexamen (3 år) och uppfyller 2 av nedan 5 meriter inom 5 år:

- a. Konstnären ska ha genomfört separatutställning i galleri, kommunal konsthall, museum eller lokal där arrangör bedriver regelbunden utställningsverksamhet.
- b. Konstnären ska ha deltagit i grupputställning på konstmuseum eller konsthall.
- c. Konstnären ska ha utfört offentligt gestaltungsuppdrag för stat, region eller kommun.
- d. Konstnären ska i egenskap av konstnär ha erhållit stipendium på minst 20 000 kr från statligt organ, region eller kommun.
- e. Verk av konstnär ska ha inköpts av stat, region, kommun eller museum.

3. Utbildning saknas – konstnären uppfyller 4 av nedan 6 meriter inom 5 år:

- a. Konstnär ska ha genomfört separatutställning i galleri, konsthall, museum eller lokal där arrangör bedriver regelbunden utställningsverksamhet.
- b. Konstnär ska ha deltagit i grupputställning på konstmuseum eller konsthall.
- c. Konstnär ska ha utfört offentligt gestaltungsuppdrag för stat, region eller kommun.
- d. Konstnär ska ha inköpts av stat, region eller kommun.
- e. Konstnären ska i egenskap av konstnär ha erhållit stipendium på minst 20 000 kr från statligt organ, region eller kommun.
- f. Konstnär ska på annat sätt än vad som anges i punkterna bedrivit yrkesverksamhet som konstnärligt konsultuppdrag pedagogiskt uppdrag eller genomgått kvalificerad utbildning av relevans för det konstnärliga området.

Rutiner för konstnärlig gestaltning och byggnadsanknuten konst

I samband med upphandling av en byggnadsentreprenad budgeteras medel enligt 1 %-regeln för ny- eller ombyggnation. Pengarna avsätts från den förvaltning som har ansvaret för att tillämpa 1 %-regeln vid gestaltande eller byggnadsanknuten konst. I större projekt upphandlas en konstkonsult som ingår i konstgruppen utifrån ett avtal som beskriver arbetsuppgifterna.

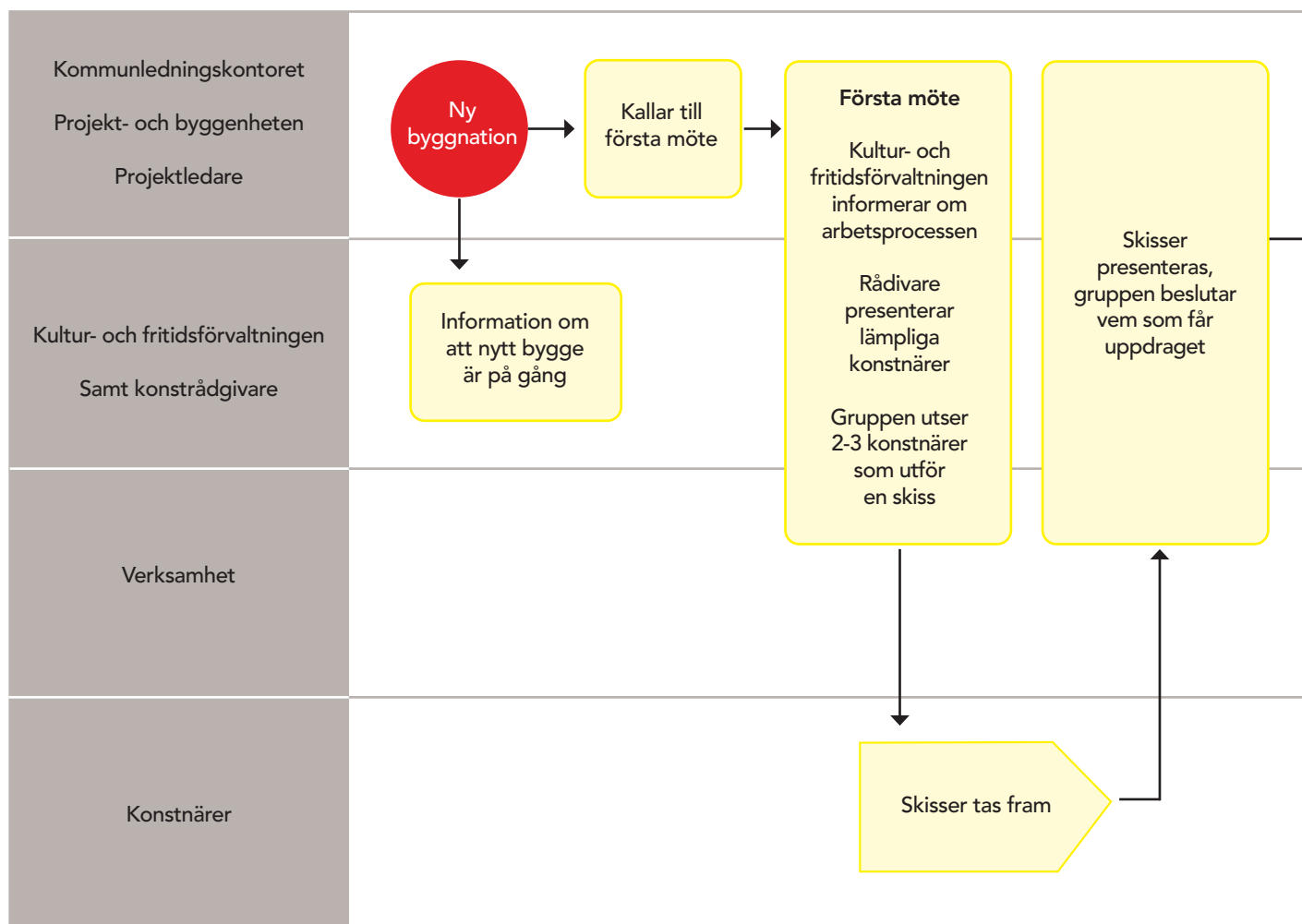
Utifrån fastlagd inriktning hålls ett planeringsmöte med byggprojektledaren, arbetsgruppen för offentlig konst och en konstkunnig konsult. Mötet bör ske så snart byggprojektledare är utsedd och ska behandla gestaltning och tidsplan samt kriterier och tillvägagångssätt vid val av konstnär.

Därefter håller arbetsgruppen ett möte med brukarna, eller deras företrädare, för information om gestaltning, tidsplan,

kriterier och tillvägagångssätt för val av konstnär. Mötet bör ske i samband med programskrivningen för projektet. Vid efterföljande möte presenterar konstkonsulten ett urval konstnärer för arbetsgruppen. Beroende på hur stort projektet är och hur upphandling av konsten kommer att ske väljs förfaringssätt.

- Upphandling med intresseanmälan – en konstnärlig projektledare är ansvarig för urvalet av konstnärer. Metoden används vid större ny- eller ombyggnationer.
- Projekttävling – konstnärer bjuds in genom annonsering.
- Parallellt skissuppdag – två konstnärer bjuds in att lämna skissförslag på konstnärlig gestaltning till ny- eller ombyggnation.
- Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl – en konstnär utses för hela uppdraget.
- Direktupphandling på grund av att kontraktets värde är lågt – används vid köp av konst som inte överstiger tröskelvärdet. Då görs ingen annonsering eller anbudsförfrågan.

Konstnärlig gestaltning | Kalmar kommuns process

Vid "Upphandling med intresseanmälan" görs ett urval av konstnärer. LOU stödjer "Projekttävling", "Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl" samt "Direktupphandling på grund av att kontraktets värde är lågt". "Parallellt skissuppdrag" får genomföras som en direktupphandling när värdet är lågt.

När val av konstnärer är gjort av byggprojektgruppen kontaktas konstnärerna och de bjuds in till byggprojektgruppen för information om byggnationen.

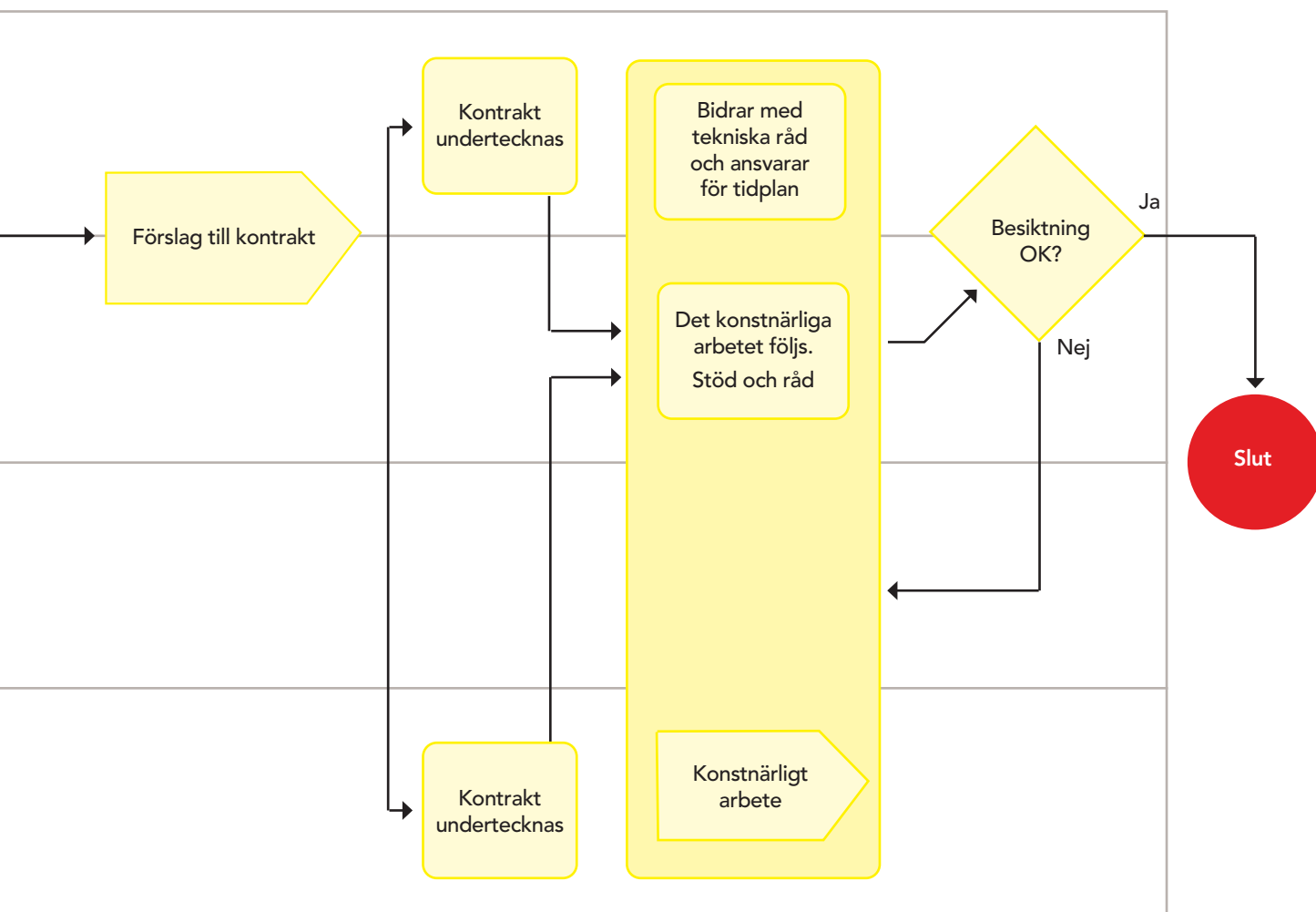
En bekräftelse skrivs av uppdragsgivaren som ger konstnärerna ett skissuppdrag. I bekräftelsen står tydligt om uppdragets omfattning, tidsplan med mötestid för presentationer, skissavvode och upphovsrätt. Tid till första presentation kan variera mellan 3–6 månader beroende av uppdragets storlek.

Då skissförslagen inkommit utvärderar arbetsgruppen förslagen utifrån uppsatta kriterier. Arbetsgruppen utser vem som får uppdraget.

Konstnärerna meddelas vem som utsetts för uppdraget. Avtal för den konstnärliga gestaltningen skrivs mellan uppdragsgivare och konstnär. Namnet offentliggörs på huvudmannens hemsida. Konstnären utför den konstnärliga gestaltningen i samråd med byggföretag och uppdragsgivarens projektledare. Under genomförandefasen krävs att konstnären, byggföretag och brukare har täta kontakter.

Konstnären dokumenterar processen avseende information, deltagande i byggmöten, tekniska installationer och specifikationer samt avtal och förhållanden med eventuella underleverantörer. Konstnären levererar en underhållsplan med materialval, skötselråd och kontaktuppgifter till leverantörer m.m. till uppdragsgivaren.

Uppdragsgivaren levererar och monterar skyltar till den konstnärliga gestaltningen. Skyltens utformning och placering sker i samråd med konstnären. Skyltningen kan också levereras av konstnären och ingå i avtalet mellan konstnär och uppdragsgivare.

Konstnär: ©Nina Bang | Samklang, Hälsocentralen Björken, Emmaboda | Foto: Nina Bang

Teknisk besiktning och godkännande görs utifrån säkerhetsaspekter i byggets slutskede. Avstämning om den konstnärliga intentionen genomförs i samtal mellan konstnär och konstgrupp.

Den konstnärliga gestaltningen invigs och eventuella pedagogiska projekt genomförs.

Uppdragsgivaren utser en ansvarig tjänsteperson på plats för tillsyn av konstverket. Den personen ska kontakta uppdragsgivarens konstansvarige om något går sönder eller blir stulet.

Budgeten för underhåll av konst revideras utifrån det nya konstverkets villkor.

Att tänka på:

- Håll kontakt med upphandlingsenhet och jurist i kommun/region.
- Avsätt medel för underhåll och budgetera för det från början.
- Uppdragsgivaren ska skriva minnesanteckningar från varje möte under hela processen.
- Avtala vem som gör skylt till det offentliga verket och om det ska ingå i kostnaderna för den offentliga konsten.
- Avtalen som skrivs ska uppdateras inför varje nytt projekt.
- Uppdragsgivaren bör teckna ett avtal med Bildupphovsrätt i Sverige om digital återgivning av den offentliga konsten.
- Konsten ska dokumenteras med högupplösta bilder av fotograf inom kommun eller region.
- Konstnär ansvarar för dokumentation och skötselmanual.
- Brukare måste ha mandat att företräda övriga anställda och rapporterar till verksamhetens chef.
- Brukare är endast rådgivande.
- Brukare bör tänka på att det handlar om offentliga miljöer där ansvariga för konsten har professionell kunskap om konst och offentlig gestaltning och har det slutliga ansvaret för urvalet.

Konstnär: ©Åsa Jungnelius | Monument, Centrumtorget Emmaboda | Foto: Björn Boode

Konstnär: ©SIMKA | Slottsholmen, Västervik | Foto: Simon Häggblom

Konstnär: ©SIMKA | Slottsholmen, Västervik | Foto: Simon Häggblom

Metod för projekttävling

Projekttävling är ett särskilt upphandlingsförfarande för vilket det finns egna bestämmelser i upphandlingslagen och på vilket de övriga bestämmelserna i upphandlingslagen inte tillämpas, till exempel om hur lämpliga anbudssökandena eller anbudsgivarna är. Upphandlingslagen tillämpas på projekttävlingar som leder till tjänsteupphandling samt på projekttävlingar där priser eller ersättningar betalas till deltagarna.

En jury med ordförande utses av uppdragsgivarens konstgrupp. Juryn ska ha en sådan sammansättning som krävs enligt 14 kap. 7 § LOU. Uppdragsgivaren annonserar om projekttävlingen. Innehållet i annonsen varierar beroende på om det är fråga om en projekttävling där värdet överstiger tröskelvärden eller en tävling där värdet understiger tröskelvärden.

Ett tävlingsbidrag får presenteras för juryn endast på ett sådant sätt att det inte framgår vem som har lämnat ett enskilt bidrag. Anonymiteten skall gälla fram till dess juryn har lämnat sitt yttrande eller meddelat sitt beslut. Vid granskningen får endast de kriterier som angetts i annonsen om projekttävlingen beaktas.

Då svarstiden gått ut:

Då tävlingsförslagen inkommit utvärderar juryn förslagen utifrån uppsatta kriterier. Juryn utser vem som får uppdraget, lämnar ett undertecknat protokoll i vilken tävlingsbidragen rangordnats. Protokollet ska innehålla en motivering till rangordningen samt de kommentarer och klargöranden som det finns behov av att göra enligt 14 kap 9 § LOU och offentliggjorts i beslutet.

- Utsedd konstnär bjuds in till arbetsgruppen för ytterligare information om byggnationen.
- Juryns uppdrag är slutfört när en konstnär är utsedd och ett underskrivet protokoll lämnats till uppdragsgivaren.

- Ett avtal skrivs mellan uppdragsgivare och konstnär för den konstnärliga gestaltningen. I avtalet står tydligt om uppdragets omfattning, tidsplan med mötestid för presentationer, arvode och upphovsrätt. Tid till första presentation kan variera mellan 3–6 månader beroende av uppdragets storlek.
- Konstnären utför den konstnärliga gestaltningen i samråd med eventuellt byggföretag och uppdragsgivarens projektledare. Under genomförandefasen krävs att konstnären, byggföretag och brukare har täta kontakter.
- Konstnären dokumenterar processen avseende information, deltagande i byggmöten, tekniska installationer och specifikationer samt avtal och förhållanden med eventuella underleverantörer.
- Uppdragsgivaren eller konstnären levererar och monterar skyltar till den konstnärliga gestaltningen.
- Konstnären levererar underhållsplan med materialval, skötselråd och kontaktuppgifter till leverantör.
- Den konstnärliga gestaltningen invigs och eventuella pedagogiska projekt genomförs.
- Arbetsgruppen ansvarar för att gestaltningen är förankrad hos brukarna genom att den används pedagogiskt, estetiskt och identitetsskapande.
- Arbetsgruppen ansvarar för presskontakter och marknadsföring under genomförande och slutförande.
- Uppdragsgivaren utser en ansvarig tjänsteperson för konstverket på plats. Den personen ska kontakta ansvarig hos uppdragsgivaren om något går sönder eller blir stulet.
- Budgeten för underhåll av konst revideras utifrån villkoren för det nya konstverket.

Exempel på uppgifter i inbjudan till konstnärlig gestaltning se bilaga 4.

Avtal vid parallellt skissuppdrag

Namn på konstnär

Kontaktuppgifter

Mejl, telefonnummer och adress för ev återsändning av skissmaterial.

Bekräftelse

Härmed bekräftas att NN får i uppdrag av uppdragsgivaren att lämna ett skissförslag till konstnärlig gestaltning av xx.

Bakgrund

Uppdragets bakgrund, hur många som är inbjudna, uppdragets omfattning, syfte och inriktning.

Plats

Ange var den konstnärliga gestaltningen är tänkt att placeras, fastighet, verksamhet.

Ersättning

Ange ersättningen för gestaltningen exklusive moms.

Uppdragsgivarens åtagande

Uppdragsgivaren ansvarar för samordning och erforderliga tillstånd, utförande av tekniska anläggningsåtgärder såsom fundament, markarbeten, ljus och vatten. Frakt och försäkring av konstverk bör, om inget annat avtalas, skriftligt bekostas av uppdragsgivaren.

Kostnader som täcks av ersättningen

Arvode, sociala avgifter, skatter, material, tillverkning, resor, tillstånd, traktamente, ev. underleverantörer.

Presentation av skissuppdraget

Ange på vilket sätt skissen ska presenteras, antal skisser/kartonger, format/skala, modell, skriftlig beskrivning eller andra presentationstekniker.

Tid

Ange tidplan för presentation av skissförslag samt andra händelser. Ange när det parallella uppdraget är avslutat, hur och när det meddelas vem som ska få uppdraget att utföra den konstnärliga gestaltningen. Ange tid för återlämnande av skissförslagen.

Uppdragsgivarens projektgrupp

Uppdragsgivarens projektledare, brukare, konstnär, tjänsteperson inom kultur som har mandat att fatta beslut.

Offentliggörande

Ange om tävlingsförslagen ska offentliggöras och visas.

Upphovsrätt

Uppdragsgivaren får förfoga över skisser och annat material om det behövs för fullbordandet av den konstnärliga gestaltningen i enlighet med skisserna. I övrigt äger konstnären såväl upphovsrätt som äganderätt till skisser och annat material.

Uppsägning

Kan konstnären inte fullgöra sina åtaganden enligt detta avtal har uppdragsgivaren rätt att avbryta arbetet med konstnären. Nyttjanderätten av skisser och modeller kan i dessa fall, om nödvändigt, upplåtas till uppdragsgivaren för att avsluta arbetet i enlighet med nedan specificerat tillägg. Uppdragsgivaren har rätt att efter de skisser som konstnären tagit fram och med iakttagande av konstnärens ideella rätt fullborda arbetet.

Tillägg

Uppdragsgivaren har endast rätt att förfoga över skisser, kartonger och modeller som utarbetats av konstnären för att fullgöra uppdraget.

Hävning/avtalsbrott

Vid avtalsbrott av väsentlig betydelse äger part rätt att häva avtalet. Hävande part är berättigad till skadestånd för ekonomisk skada som uppkommer på grund av avtalsbrottet.

Force majeure

Part är befriad från påföljd för bristande uppfyllelse av avtalsförpliktelse om den bristande uppfyllelsen beror på omständigheter som part inte råder över och som hindrar part från att fullgöra förpliktelsen. Så snart hindret upphört ska förpliktelsen fullgöras på avtalat sätt.

Omständigheter som avses i första stycket är krig, krigshandling, myndighetsåtgärd, konflikt på arbetsmarknaden, naturkatastrof eller andra liknande händelser.

För att få befrielse enligt första stycket ska part utan dröjsmål meddela motparten härom.

Ändringar i avtalet

Ändringar och tillägg till avtalet ska vara skriftliga och undertecknade av behörig företrädare för båda parter för att vara giltiga.

Twist

Twist i anledning av ingånget avtal skall avgöras vid [tingsrätts namn] med tillämpning av svensk rätt. Konstnären skall inte få avbryta eller uppskjuta fullgörande av de prestationer som kommer att åvila konstnären enligt beställning under åberopande av att tvisteförfarande påkallats eller pågår.

Kontaktpersoner

Namn, mejl och telefonnummer

Detta avtal är upprättat i två (2) likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Med vänliga hälsningar

Namn

Konstnär: ©Johanna Strand | Folktandvården Vimmerby | Foto: Johanna Strand

Avtal om konstnärlig gestaltning

Mellan kommun/region och konstnären NN har följande avtal träffats.

Namn på konstnär

Kontaktuppgifter

Personnummer, mejl, adress och telefonnummer.

Bakgrund

Uppdragets bakgrund, syfte och inriktning.

Plats

Ange var den konstnärliga gestaltningen ska placeras, fastighet och verksamhet.

Tid

Detta avtal gäller från år-mån-dag. Gestaltningen ska vara färdigställd för slutbesiktning senast år-mån-dag.

Villkor för den konstnärliga gestaltningens genomförande

Den konstnärliga gestaltningen ska ske under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

- Att ekonomiska förutsättningar är klara och beslutade och att reserverade medel står i paritet med genomförande och underhåll av konstverket.
- Att erforderliga myndighets tillstånd (bygglov m.m.) är beviljade.

Åtagande

NN åtar sig att för uppdragsgivarens räkning utföra en konstnärlig gestaltning inom fastigheten xx. Konstnären får ändra och/eller bearbeta förslaget samt dess slutliga utförande om parterna är överens om det. Dock ska grundkompositionen i största möjliga omfattning följas. I den konstnärliga gestaltningen ingår montering, avtalade pedagogiska insatser, avtalad medverkan vid invigning samt manual och skötselråd.

Ersättning

Konstnärens ersättning är XX kronor, exklusive mervärdesskatt.

Följande kostnader ingår i ersättningen

Arvode, sociala avgifter, skatter, material, tillverkning, resor, traktamente, underleverantörer, lokalhyra, och eventuellt försäkringar.

Uppdragsgivarens åtagande

Uppdragsgivaren ska ta största möjliga hänsyn till konstnärens önskemål så att god samverkan uppnås mellan miljö och konstverk.

Uppdragsgivaren ansvarar för samordning, tillstånd och utförande av tekniska anläggningsåtgärder såsom fundament, markarbeten, ljus och vatten. Frakt och försäkring bör om inget annat avtalats skriftligt, bekostas av uppdragsgivaren.

Uppdragsgivaren har inte rätt att utan konstnärernas medgivande utföra förändringar av konstverket eller till konstverket hörande installationer.

Betalningsplan

Ersättningen betalas enligt följande:

När detta avtal är underskrivet och arbetet påbörjas, X kronor (ex 20 %)

När arbetet är till hälften utfört, X kronor (ex 30 %)

När arbetet är utfört till X %, X kronor (ex 40 %)

Resterande ersättning utbetalas när konstverket är slutbesiktigt och godkänt av berörda förvaltningar samt underhållsplan levererad, den år-mån-dag, X kronor (ex 10 %).

Vid mindre uppdrag är det brukligt med 50 % då avtalet är underskrivet och 50 % då konstverket är slutbesiktigt.

Faktura betalas inom 30 dagar efter mottagandet.

Upphovsrätt

Upphovsrätten till konstverket, skisser och arbetsmaterial ligger kvar hos konstnären med de undantag som framgår av detta avtal. Överlåtelsen innefattar rätt för uppdragsgivaren till reproduktion av konstverket genom fotografering eller tryck i trycksaker, offentliga handlingar och bildarkiv. Ersättning för denna reproduktionsrätt är inberäknat i ersättningen för konstverket. Rätten innefattar inte reproduktion i kommersiellt syfte.

Försäkring

De delar av arbetet, som utförs eller förvaras i konstnärens arbetslokal, ska hållas stöld-, brand- och vattenskadeförsäkrade av konstnären. De delar av arbetet som utförs eller förvaras på den plats där det ska monteras, ska försäkras av uppdragsgivaren i samma avseende. Försäkring av konstverk under transport bör, om inget annat avtalats skriftligt, bekostas av uppdragsgivaren.

Uppsägning

Kan konstnären inte fullgöra sina åtaganden enligt detta avtal har uppdragsgivaren rätt att avbryta arbetet med konstnären. Nyttjanderätten av skisser och modeller kan i dessa fall, om nödvändigt, upplåtas till uppdragsgivaren för att avsluta arbetet i enlighet med nedan specificerat tillägg. Uppdragsgivaren har rätt att efter de skisser som konstnären tagit fram och med iakttagande av konstnärens ideella rätt fullborda arbetet.

Tillägg

Uppdragsgivaren har endast rätt att förfoga över skisser, kartonger och modeller som utarbetats av konstnären för att fullgöra uppdraget.

Hävning/avtalsbrott

Vid avtalsbrott av väsentlig betydelse äger part rätt att häva avtalet. Hävande part är berättigad till skadestånd för ekonomisk skada som uppkommer på grund av avtalsbrottet.

Force majeure

Part är befriad från påföljd för bristande uppfyllelse av avtalsförpliktelse om den bristande uppfyllelsen beror på omständigheter som part inte råder över och som hindrar part från att fullgöra förpliktelsen. Så snart hindret upphört ska förpliktelsen fullgöras på avtalat sätt.

Omständigheter som avses i första stycket är krig, krigshandling, myndighetsåtgärd, konflikt på arbetsmarknaden, naturkatastrof eller andra liknande händelser.

För att få befrielse enligt första stycket ska part utan dröjsmål meddela motparten härom.

Ändringar i avtalet

Ändringar och tillägg till avtalet ska vara skriftliga och undertecknade av behörig företrädare för båda parter för att vara giltiga.

Twist

Twist i anledning av ingånget avtal skall avgöras vid [tingsrätens namn] med tillämpning av svensk rätt. Konstnären skall inte få avbryta eller uppskjuta fullgörande av de prestationer som kommer att åvila konstnären enligt beställning under åberopande av att tvisteförfarande påkallats eller pågår.

Detta avtal är upprättat i två (2) likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Datum

För kommun/region

Namn

Handläggare

Beställningen bekräftas

Ort och datum

Konstnär: ©Frida Briefe | Länssjukhuset, Kalmar | Foto: Anneli Berglund

Registrering och inventering

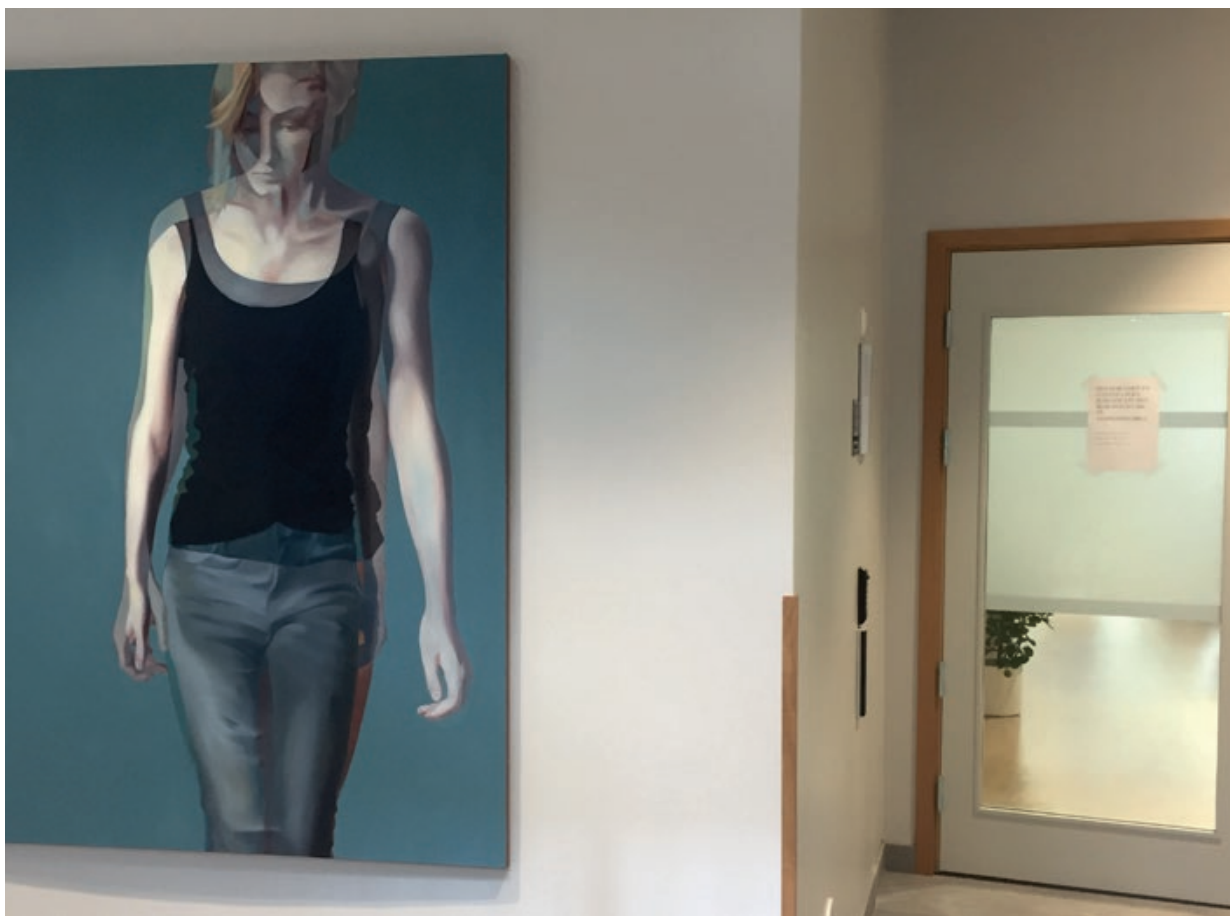
Inköpta verk av fast och lös konst ska inventeras. Konstverk definieras som unika föremål gjorda i ett exemplar eller en numrerad upplaga och med känd upphovsperson och/eller historik. Exempel på konstverk är målningar, grafik, skulpturer, fotografier, videoverk/rörlig bild samt konsthantverk, glas och textil.

Inventering bör göras i enlighet med Riksrevisionens anvisningar och alltid utföras av minst två personer. En blankett används för att samla in uppgifter om konstverket och dess placering. Registrering bör ske i en databas. Konstverken ska fotograferas. En inventarienummerserie ska upprättas för konstföremålen och varje föremål ska ges ett identitetsnummer, streckkod eller motsvarande. Identiteten anges på konstverkets baksida eller med diskreta pappersetiketter som fästs på ramens eller kartongens baksida, skulpturens undersida eller motsvarande.

Den verksamhet där konst placerats har ett ansvar att förslagsvis vart tredje år göra en inventering av konsten utifrån de inventeringslistor som skickats ut.

Följande bör kontrolleras:

- Saknas konstverket?
- Är konstverket undanställt? Konst som inte är utplacerade ska alltid förvaras i kommunens/regionens särskilda konstförråd.
- Är konstverket nedsmutsat eller dammigt?
- Är ramen hel eller skadad?
- Är glaset trasigt, finns det sprickor i glaset?
- Finns det klotter på konstverket?
- Måleri: finns det hål i duken, färgbortfall eller annan åverkan?
- Grafik, teckningar eller liknande: sitter bladet rätt i passpartouten?
- Textil: är monteringen okej?
- Konsthantverk, skulptur eller liknande: finns det sprickor eller delar som har lossnat?
- Fungerar tillhörande tekniska installationer, såsom ljus, ljud, vatten eller rörliga delar?
- I samband med renovering, flytt, upphandling av verksamheter, ska mer omfattande inventeringar göras av fackmän.

Konstnär: ©Magnus Gustavsson | serviceboende Smedsängen, Kalmar | Foto: Anneli Berglund

Upphovsrätt

Framställningar i tal eller skrift, datorprogram, databaser, musikaliska och sceniska verk, bildkonstverk, byggnadskonst, brukskonst – liksom alla typer av andligt skapande av ett litterärt eller konstnärligt verk – är skyddade genom upphovsrättslagen. Lagen ger konstnärer, författare, kompositörer eller andra skapande personer rätt att bestämma över hur deras litterära eller konstnärliga verk ska användas.

För att ett objekt ska anses vara ett verk måste det ha uppnått verkshöjd. Det innebär att verket ska visa upp originalitet eller individuell särprägel som ett resultat av upphovspersonens personliga skapande. Det är med andra ord upphovspersonens säregna sätt att uttrycka något som skyddas, inte de idéer eller fakta som verket kan innehålla.

Upphovsrätten regleras i upphovsrättslagen (1960:729). Kompletterande bestämmelser finns i upphovsrättsförordningen (1993:1212) och internationella upphovsrättsförordningen (1994:193).

En upphovsperson har ekonomiska och ideella rättigheter till sitt verk. Rättigheterna avser verket både i dess ursprungliga form och när det finns tillgängligt i ändrad form (såsom en översättning eller bearbetning). Upphovsrätten varar under upphovspersonens livstid och 70 år efter hans eller hennes död.

Upphovspersonens ekonomiska rättigheter:

- Rätt att tillåta eller förbjuda mångfaldigande av verket, till exempel fotokopiering eller annan kopiering.
- Rätt att göra verket tillgängligt för allmänheten, dvs. att framföra verket offentligt, att visa det offentligt eller att sprida exemplar av verket.

Upphovspersonens ideella rättigheter:

- Rätt att – i den omfattning och på sätt som god sed kräver – bli namngiven i samband med att verket utnyttjas.
- Rätt till respekt för verket. Det innebär att verket inte får ändras eller göras tillgängligt för allmänheten i en form eller i ett sammanhang som är kränkande för upphovspersonens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart.

De ideella rättigheterna ska alltid iakttas. Exempelvis får man lov att citera ur offentliga verk, men källan ska namnges. De ekonomiska rättigheterna kan, till skillnad från de ideella, överlåtas på en annan person.

I 2 kapitlet Upphovsrättslagen finns bestämmelser som inskränker upphovsrätten, till exempel framställning av exemplar för privat bruk och rätten för andra att citera ur offentliggjorda verk.

Ur upphovsrättslig synvinkel är det viktigt att skriva ett avtal med konstnären eller ta kontakt med Bildupphovsrätt i Sverige när konstsamlingar synliggörs. Om upphovspersonen är medlem i Bildupphovsrätt ger de tillståndet. Upphovsrätt gäller till och med utgången av det sjuttionde året efter upphovspersonens dödsår. När upphovspersonen avlider är det hans arvingar eller testamentstagare som övertar rättigheterna. När fotografier som inte är verk är skyddstiden 50 år från det att bilden framställdes. Efter att det gått 70 år efter upphovspersonens dödsår är det fritt för vem som helst att framställa exemplar av upphovspersonens verk och att tillgängliggöra dem för allmänheten. Upphovspersonens ideella rättigheter om namngivelse och förbud mot kränkande användning upphör också.

I enlighet med lag och god sed har upphovspersonen alltid rätt att få sitt namn angivet vid användning av hans verk. Det innebär i princip att namnet ska anges om det inte är helt omöjligt. Om nyttjandet av en bild är baserat på ett tillstånd från Bildupphovsrätt ska namnet anges på följande sätt: © Konstnärns namn/Bildupphovsrätt årtal.

Bildupphovsrätt i Sverige

Bildupphovsrätt i Sverige är en förening som har som mål att främja bildskapares ekonomiska och upphovsrättsliga intressen oavsett uttryckssätt; målare, skulptörer, grafiker, illustratörer, performers, videokonstnärer, konsthantverkare, designers. De representerar fler än 9 000 direktanslutna upphovspersoner i Sverige samt organisationerna: Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Fotografers Förbund, Svenska Tecknare, Journalistförbundet, Svenska konstnärsförbundet och Bildleverantörernas förening. Bildupphovsrätt följer svensk och internationell upphovsrättslagstiftning.

Föreningen ska tillvarata de gemensamma upphovsrättsliga intressen som föreningens medlemmar har genom att skapa avtal och fördela ersättningar till de vars verk har använts. Genom Bildupphovsrätt i Sverige får upphovspersonen ersättning när konstverk nyttjas och juridisk hjälp i upphovsrätsfrågor. Organisationen underlättar användning och säkerställer att relevanta tillstånd ges. Bildupphovsrätt är en registrerad, kollektiv förvaltningsorganisation under tillsyn av Patent- och registreringsverket, PRV.

Låneavtal

Dnr xxx

Låntagare

Namn

Adress

Mejl

Telefon

Kontaktperson hos långivare

Namn

Mejl

Telefon

Syfte

Placering

Lånetid

Låneobjekt

Konstnär/verkets namn

Konstverkets reg.nr/teknik

Försäkringsvärde

Låntagaren ansvarar för att konstverket hanteras och transporteras på ett professionellt sätt och att verket hålls försäkrat till angivet värde. Kommun/region (långivare) ska ersättas av låntagare för åtgärds kostnader vid eventuella skador på verket eller enligt försäkringsvärde vid förlust.

För låntagare

Datum

För långivare

Datum

Kommun/Region

Konstnär: © Ane Hjort Guttu (videoverk) | Installationsbild från Småland - Idyll och irrvägar, Kalmar konstmuseum | Foto: Kalmar konstmuseum

Avtal om depositioner av konstverk

Avtalsparter

Kommun/regionens parter xx

Avtal

Detta avtal reglerar den kommun/regionägda konsten i fastighet/byggnad/verksamhet xx.

xx mottar för fastighet/byggnad/verksamhet konstverk, enligt specifikation, av kommun/region i deposition.

Med konstverk avses verket med tillhörande ram, sockel, teknisk installation eller annan anordning som tillhör verket.

Kommun/region, långgivare kan tillfälligt och under begränsad tid återta deponerade konstverk för utställnings- och forskningsverksamhet.

Depositionsmottagaren har rätt att när som helst återlämna konstverk.

Kommun/regions åtagande

- Utse konstansvarig som kontaktperson för depositionen.
- Deponera överenskommet konstverk hos mottagaren enligt bifogad daterad förteckning över depositionsinnehav.
- Hålla konstverket försäkrat.
- Vid återlämnande eller återtagande av enskilda verk ur depositionen ska det verifieras genom en uppdaterad förteckning över depositionsinnehav.

Depositionsmottagares åtagande

- Mottagaren ska ha en person på plats som är ansvarig kontaktperson.
- Ansvara för att den deponerade konsten hålls placerad enligt, i avtalet, överenskommen plats.
- Årligen inventera depositionen, avseende smuts, skador, förändrade förhållanden.
- Förvara och hantera konstverket så att det inte skadas.
- Inte göra några ingrepp på konstverk eller tillhörande anordning.
- Konstverken ska placeras i utrymme som ger erforderligt skydd mot brand, fukt och damm och så att det inte skadas av blekning, värmestrålning, plötsliga temperaturväxlingar eller annan menlig påverkan
- Anmäla förändringar, som kan ha betydelse för konstverkens säkerhet, till huvudmannen.
- Stöld ska omedelbart anmälas till kommun/region, långgivare och polis, anmälan till kommun/region, långgivare ska kompletteras med kopia av polisanmälan.

- Saknat eller på annat sätt försvunnet konstverk ska omedelbart anmälas till kommun/region, långgivare.
- Kommun/region, långgivare ska ersättas med självrisk för skadat eller förlorat konstverk i samband med inbrott. Ersättning ska ske enligt gällande marknadsvärde.
- Vid omplacering av konstverken ska kommun/region, långgivare underrättas för medgivande och uppdatering av uppgifter i konstregistret.
- Skada ska anmälas till kommun/region, långgivare samt med en beskrivning av hur skadan uppkommit.
- Ansvara för kostnader för skador som uppkommit genom oaktsamhet eller att mottagaren inte följt anvisningar för vård eller förvaring.
- Återlämna konstverket vid depositionstidens slut.

Mottagaren ska iaktta upphovsrättslagen. Konstnärens upphovsrätt är skyddad i lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (SFS 1960:729).

Avtalstid

Avtalet gäller från år-mån-dag och tills vidare. Avtalet kan när som helst sägas upp av endera parten. Uppsägningen ska vara skriftlig. Uppsägningstiden är tre månader från uppsägningsdatum. Återlämnandet verifieras genom en uppdaterad förteckning av depositionsinnehav.

Vid avtalets upphörande inventeras konstverket och återlämnas till kommun/region, långgivare. Konstregistret uppdateras efter de nya förhållandena.

Detta avtal har upprättat i två (2) likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Ort, datum och underskrifter.

Förvaring och förflyttning av konst

- Vid förvaring av konst bör utrymmet vara säkert för inbrott och brand, samt ha rätt klimat och ljus.
- Målningar bör förvaras stående eller hängande. I magasin utnyttjas utrymmet väl med utdragbara nätramar, tavlor blir lättillgängliga och hanteringen är skonsam.
- Grafiska blad bör ligga i lådor mellan syrafria ark. Är grafiken ramad är det bra om den hänger eller står på en list.
- Innan och efter utlån ska konstverket besiktigas och dokumenteras enligt besiktningsprotokollet.
- Konstansvarig ska kontaktas vid förflyttning av konstverk.
- Vid förflyttning av konstverk ska erforderliga bilder tas innan det packas, det ska hanteras varsamt och packas med adekvat förpackningsmaterial.

Konstnär: ©Patrik Karlström | Ekonomihögskolan, Linnéuniversitetet | Foto: Marianna Garin

Medverkans- och utställningsavtalet

Medverkans- och utställningsavtalet, MU-avtalet, reglerar upphovspersoners rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m.m. Det har träffats mellan svenska staten genom Statens Kulturråd och Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund. Ramavtalet reglerar hur förhandlingen ska gå till och hur avtal ska slutas mellan en utställande konstnär och en arrangör i samband med en utställning. Det reglerar också ersättningen till den utställande konstnären då hans verk visas på en utställning.

Utställningsersättning finns för att bild- och formkonstnärer ska få avtalad ersättning vid utställningar, höja kvaliteten på utställningsverksamheten och för att ge utställningsarrangörerna ekonomisk möjlighet att bredda utbudet genom att ställa ut sådant som inte nödvändigtvis har kommersiell potential.

Utställningsersättningen är en helt separat upphovsrättslig ersättning som inte kan kvittas mot andra ersättningar, t.ex. lön. Det är ett av Medverkans- och utställningsavtalets, MU-avtalet, starkaste villkor. Avseende moms gäller följande för utställningsarrangör som ska betala utställningsersättning enligt MU-avtalet:

- Konstnär med eget företag som är momspliktigt - ersättning betalas enligt avtalets tariffer och därefter läggs 6 % moms på. När det avser en fotoutställning gäller 25 % moms.

- Konstnär med eget företag och som inte är momspliktig - ersättning betalas enligt avtalets tariffer men inte läggs på moms.
- Konstnär som inte har eget företag - ersättning betalas enligt avtalets tariffer och skriver en verifikation på utbetalningen där följande ska framgå:
 - Namn, personnummer, adress och kontonummer till mottagaren (konstnären)
 - Vem som gör utbetalningen, även org. nummer
 - Vad summan är ersättning för, förslagsvis: "Ersättning för utställning av verk enligt tariff X, X kr"
 - I verifikationen ska även finnas en skrivning om att summan är skattepliktig för konstnären och behöver redovisas i konstnärens kommande deklaration från Skatteverket.
 - Utställningsarrangören måste lämna kontrolluppgift på utbetalad utställningsersättning till Skatteverket, s.k. ersättning som ligger till grund för egenavgifter, (ruta 25). Om allt gått rätt till skall den utbetalade ersättningen sedan stå förtryckt i konstnärens deklaration. Observera att för medverkansersättning gäller annan moms-sats.

Enda gången utställningsersättning skall betalas ut utan att moms läggs på ersättningen är när konstnären driver sin verksamhet som hobby. Då föreligger ingen näringsverksamhet och moms blir inte aktuellt. De konstnärer som inte är registrerade för moms skall bokföra momsen och sen redovisa den i sin självdeklaration kommande vår. Om konstnären deltar i många utställningar med utställningsersättning bör konstnären momsregistrera sig.

Länkar offentlig konst

	Länk	Sökord
STATLIGA ORGANISATIONER		
Statens Kulturråd	kulturradet.se	
Statens Konstråd	statenskonstrad.se	
Konstnärsnämnden	konstnarsnamnden.se	
Riksantikvarieämbetet	raa.se	
GESTALTAD LIVSMILJÖ		
Boverket	boverket.se	Politik för gestaltad livsmiljö
Statens Konstråd	statenskonstrad.se	Konst och gestaltad livsmiljö
Statens Konstråd	statenskonstrad.se	"Utanför de institutionella väggarna"
Konstnärsnämnden	konstnarsnamnden.se	"1 % för konstnärlig gestaltning av offentlig miljö"
Formas	formas.se	Gestaltad livsmiljö och konst
Region Skåne	regionskane.se	Gemensam strategi för gestaltad livsmiljö
PLANPROCESSEN		
Statens Konstråd	statenskonstrad.se	Gestaltning i planprocessen
Statens Konstråd	statenskonstrad.se	Kunskapsnav offentlig konst
UPPHANDLING		
Konkurrensverket	konkurrensverket.se	Direktupphandling
Upphandlingsmyndigheten	upphandlingsmyndigheten.se	Upphandlingsförfarande tröskelvärde
Kultur i väst	kulturivast.se	Upphandling av konst
Göteborgs konst	goteborgkonst.se	Upphandling av offentlig konst
Upphandling 24	upphandling24.se	Direktupphandling av konst
Visma	visma.se	Upphandlingsverktyg
Konstpool	konstpool.se	Utlagningsverktyg
FÖRVALTNING AV OFFENTLIG GESTALTNING		
Riksantikvarieämbetet	raa.se	Konsthantering, förstudie om konsthanterings behov i Sverige
REGISTRERING AV KONST OCH UPPHOVSRÄTT		
Konstdatabasen ArtSafe North AB	artsafe.se	Verktyg för registrering av konst
Regitart	informationsforsorjning.se	Verktyg för registrering av konst
Bildupphovsrätt i Sverige	bildupphovsratt.se	Bildskapares ekonomiska intressen
Regeringskansliets rättsdatabas	rkrattsbaser.gov.se/sfsr	Upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk
Riksdagen	riksdagen.se	Upphovsrättsförordningen
Patent och registreringsverket	prv.se	Upphovsrätt och offentlig konst
MUTOR OCH JÄV		
Sveriges kommuner och regioner, SKR	skr.se	Mutor och jäv för anställd i kommun och region
SYNLIGGÖRANDE AV KONST		
Kalmar kommun	kalmar.se	Konstguide/Skulpturkarta
Carl Elds skulpturer i Stockholm	eldhsatelje.se	Skulpturvandringar
Borås	boras.com	Staden som galleri
Katrineholm	katrineholm.se	Karta över offentlig konst
Eskestuna	eskestuna.se	Offentlig konst

Länk		Sökord
KONSTNÄRSSTÖDJANDE VERKSAMHET		
Konstnärsnämnden Iaspis	konstnarsnamnden.se	Nationella och internationella residens
Res Artis	resartis.org	Internationella residens
TransArtists	transartists.org	Internationella residens
Konstnärernas riksorganisation	kro.se	
Konstnärscentrum syd	kcsyd.se/	
Sveriges konstföreningar	sverigeskonstforeningar.nu	
Konstfrämjandet	konstframjandet.se	
REGION KALMAR LÄN		
Konst i Kalmar län	konstikalmarlan.se	
Bild- och formutvecklare	kalmarkonstmuseum.se	Bild- och formutvecklare
Regionfastigheter Kalmar	regionkalmar.se	Konstsamordnare
KONSTINSTITUTIONER I KALMAR LÄN		
Kalmar Konstmuseum	kalmarkonstmuseum.se	
The Glass Factory	theglassfactory.se	
Virserums konsthall	virserumskonsthall.com	
KONST I SYDSVERIGE		
Regionsamverkan Sydsverige	regionsamverkan.se	
Region Kalmar Län	regionkalmar.se	Bild och form
Region Blekinge	konstiblekinge.se	Bild och form
Region Halland	konstihalland.se	Bild och form
Region Jönköping	rjl.se	Bild och form
Region Kronoberg	regionkronoberg.se	Bild och form
Region Skåne	skane.se	Bild och form
TIDSKRIFTER		
Paletten	paletten.net	
Konstperspektiv	konstperspektiv.nu	
Konsten-nättidskrift	konsten.net	
Konstnären Kro	kro.se/konstnaren	
Kunstkritikk	kunstkritikk.se	

Omvärldsbevakning

Under arbetets gång har vi studerat och inspirerats av kommuners och regioners strategier, policies och riktlinjer för hantering av offentlig konst bland annat från Värnamo och Österåker kommuner, Kultur i Väst och Region Västernorrland. Vi har också fått råd och tips från Statens konstråd,

KRO, KC syd och Konstkonsulenterna i Sverige. Vi hoppas att Policy och riktlinjer för offentlig konst ska stärka och inspirera kommuner och regioner att strukturera och samordna hanteringen av offentlig konst.

Konstnär: ©Stina Siljing | Djurängsskolan, Kalmar | Foto: Michelangelo Miskulin

Arkitekt: ©Tham & Videgård Arkitekter | Kalmar konstmuseum | Foto Kalmar konstmuseum

Region Kalmar län

Box 601, 391 26 Kalmar • Telefon 0480-840 00 • regionkalmar.se